LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

5 1969
RUGSĖJIS
SPALIS

moteris

T U R I N Y S

Br. Zumeris	Malda, atgaila ir Lietuvos laisvė	2
M. Slavėnienė	Po mirties dangumi (eil.)	3
M. Slavėnienė	Lietuvės kruvinoji auka tėvynei	4
G. Tulauskaitė	Juoduos rėmuos; Kai esu viena;	6
„	Pavasarėjant; Politikams; Pro Žaliąjį tiltą;	
„	Išvytojo skundas (eil.)	7
E. Vydienė	Tėvai ir vaikai	8
R. Raslavičienė	Moters paveikslas iš kelionių po Afriką	12
C. L.	Vasaros audra	14
• Šeima ir auklėjimas	J. Miškinis — Šeima — mokyklų mokykla	16
	J. Gobis — Šeimyninis skandalas ir jo įtaka vaikams	23
	P. Alšėnas — Lygybės teisių besiekiant	16
• Moterys pasaulyje		18
• Buto įrengimas	Veda A. Šarūnienė	23
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	24
• Šeimininkių kampelis	Veda L. Murauskienė	26

ILIUSTRACIJOS

J. Kuzminskis	Vilnius	2
V. Kisarauskas	Senas miestas	6
„	„ „	7
V. Ostrauskienė	Diskusija	8
L. Gutauskas	Brolio portretas	9
A. Merker-Vitkauskaitė	Vulkanai	10
I. Bindleraitė	Obelis	11

"M O T E R I S" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1969 m. Nr. 5 (71)

Redakcinė Kolegija

Redaktorės: Z. Daugvainienė ir N. Kulpavičienė.

Skyrius veda: I Kairienė, E. Krikščiūnienė, L. Murauskienė, A. Šarūnienė.

Administratorė: B. Pabedinskienė.

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto 4, Ont. Kanada. Spaudė "Žiburių" spaudos b-vė, Toronto, Ont. Prenumerata metams $5.00. Viršelis ir meno - techn. red. N. Kulpavičienė.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1969 m. Nr. 5 (71). Printed by "The Lights" Printing and Publishing Co. Limited in Toronto.

moteris

1969 Nr. 5 (71)

PIETA

Lietuvių liaudies menas

J. KUZMINSKIS VILNIUS

MALDA, ATGAILA IR LIETUVOS LAISVĖ

BR. ZUMERIS

Kiekvienas žmonijos gyvenimo laikotarpis turi savo būdingą bruožą, kuriuo sąmoningai ar nesąmoningai paženklinama vienos ar kelių generacijų gyvenimo tarpas. Kyla klausimas, kokiu būdingu bruožu paženklintas nūdieninis gyvenimas? Kokiu būdingu bruožu perbraukta mūsų dabartis?

Gal susilauksime užuojautos, ar nedėkingo šypsnio ar net paniekos, jei pasakysime. kad tas būdingas bruožas yra nuoširdžios atgailos, šaukiančios maldos trūkumas.

Jeigu ateitų iš anuometinio graikų Areopago šv. Povilas ir atsistojęs viduryje šiandieninės minios pasakytų: "Būdami Dievo giminės neturime manyti, kad dievybė panaši į auksą, ar sidabrą, ar akmenį, ar dailės ir žmogaus minties padarą. Dievas neatsižvelgdamas į tuos nežinojimo laikus, dabar skelbia žmonėms, kad visi darytų atgailą." Tai turbūt susilauktumėm to paties atsakymo, kokį jis gavo iš tuometinių Atenų vyrų: "Pasiklausysime tavęs kitą kartą". Su šv. Povilu gal pasiliktų mažas būrelis, kuris dėtųsi širdin lemtinguosius žodžius.

Žmogiškoji prigimtis, dažnai slopinama ir tramdoma, galingai linksta prie savosios būties šaltinio. Į Dievą žmogus veržiasi ne savo kūno raginamas, ne nurodinėjamas, ar įkalbėtas iš šalies, bet į jį linksta dieviška savo prigimtimi, savo valios ir proto vedamas.

Kas liečia atskirą individą, kas jį sąlygoja ir ko jis siekia, tas pagrindiniuose dalykuose, t.y. buvimo esmėje, galioja ir atskiroms tautoms bei valstybėms. Ir jų keliai nužymėti tuo pačiu dėsniu, ir jų likimas yra to paties Lėmėjo rankose, ir jų gyvenimo bei gyvybės sultys plaukia iš to paties šaltinio.

Šiandie mes daug dirbame ir aukojame savo kraštui ir jo laisvei atgauti. Tai kilnios ir gražios pastangos. Tačiau kiek jos atliekamos Dievo akyvaizdoje, jo vardu ir galia? Kiek dedame pastangų, kad Visagalis palaimintų šias aukas, darbus ir viltis? Labai pasitikime savimi ir labai mažai Tuo, kuris visa gali. Mes įsitikinę, jog dabartinės tragedijos galas priklauso nuo galingų valstybės vyrų sprendimo, bet ne nuo visagalio Dievo lėmimo. Ieškoti šiame reikale Dievo pagalbos ne vienam atrodo keistas ir gal nerimtas pasiūlymas. Kodėl taip yra? O gi todėl, kad žmogus pametė tikrąjį kelią, prarado teisingą tikrovės nuovoką ir to pasėkoje gyvenimas, darbas, pasiau-

kojimas tapo tik aklo graibstymasis tamsoje.

Saitų nutraukimas su giliąja tikrovės paslaptimi, atsipalaidavimas nuo Dievo ir prisiglaudimas prie žemės ir prie pojūčiais prieinamų daiktų tikrovės, be aukštesnės paspirties ir pagalbos pavertė mūsų buvimą chaosu, mūsų darbus padarė betikslius, mūsų pastangas ir kovas be palaimos, be dieviškos ramybės, be viltingo pasitikėjimo.

Mes tremtiniai, būdami tarytum sudaužyto laivo keleiviai, turėtumėm būti entuziastai, liepsnojantieji pavyzdžiai ir šviesos žibintai. Turėtume būti atgailaujantieji prie Babilono izraelitai; pasninkaujantieji ir atgailaujantieji Ninyvos gyventojai; turėtumėm būti, kaip tas Saliamonas, statantieji gyvąją maldos ir atgailos šventovę. O tačiau ar tokiais esame? Ne. Daugeliu atžvilgių pasidarėme smilkstančiais nuodėguliais, smėlio pilstytojais ar net moderniškojo Babelio statytojais!

Tačiau mes žinome, kad žydai, jau pakėlę į tėvynę, nusilipdė aukso verši, ir jį garbino, ir tik už tai 40 metų turėjo klajoti tyruose. O Saliamonui, pastačiusiam Jeruzalės bažnyčią, Dievas tarė: "Aš išklausiau tavo maldos ir tą vietą pasirinkau savo aukos vieta, jei kada nors dangų uždarysiu ir lietus nebelis, jei siųsiu marą ir skerius, kad sunaikintų kraštą, aš išgirsiu maldą ir atleisiu nuodėmes, o kraštui suteiksiu išganymą, jei tik tauta sugrįš prie manęs, maldaus ir ieškos mano veido ir darys atgailą už savo piktus kelius" (2 Kron. 7, 12).

Kokį dekretą Dievas yra mums paskelbęs, arba paskelbs ateityje už dabarties kelius? O gi tokį, kokį šiandie savo gyvenime rašome. Dievas iš jo neatims nė vienos raidės, bet tiktai pasakys, kad esame verti didžiojo pažado: "Štai aš surinksiu juos iš visų kraštų po kuriuos išskleidęs buvau, grąžinsiu į tą pačią vietą ir leisiu jiems ramiai gyventi. Ir bus jie mano tauta, o aš jiems Dievas" (Jer. 3237). Arba nusipelnėme didįjį pasmerkimą: "Tauta ir karalystė, kuri man netarnaus, pražus, ir tautos bus paverstos tvrais" (Iz. 60, 2).

Pervertinkime savo darbus; paverskime kovą už tėvynę savęs tobulinimo ir karštos maldos kova. Tebūnie visos mūsų pastangos ir darbai pradedami ir baigiami nuoširdžia padėkos bei palaimos prašančia malda. Daug galingo yra dabartiniame pasauly, bet kas gali būti galingesnis už nuoširdžią, atgailojančios širdies maldą? Atgailos ir nuoširdžios maldos valandėlėse mes galime laimėti nepaprastų dalykų! Išmokime nusikratyti vergo pančius, išmokime atsilyginti už padarytą nuodėmės skriaudą!

Mes esame nugalėję daug kliūčių. Nugalėkime paskutinę ir pačią sunkiausią — pakelkime vargo ir nerimo išvargintas širdis maldai ir atgailai, tačiau ne vienkartinei, ne laiko momento, vargo ar nelaimės išsauktai, bet nuolatinei ir pastoviai maldai, nuolatiniam ir pastoviam dvasiniam atsinaujinimui. Tada galėsime turėti vilties, jog Viešpats prikels mūsų tautą laisvei ir nepriklausomam gyvenimui.

✡ ✡

✡

ŠV. FLORIJONAS Liet. liaud. menas

M. SLAVĖNIENĖ

PO MIRTIES DANGUMI

Pritemo. Pakėlė vėjas sniego kraupią pūgą.
Kažkur sukliko vaikas, moteris. —
Tai ji atūžia — juodoji purga
Kančiai ir mirčiai atverdama duris.

Daugelį dienų juodoji purga siaučia,
Šokdama mirties šokį prieš mirštančius tremtinius,
Uždengdama saulės šilimą ir šviesą,
Ir užpustydama gyvasties šaltinius.

Kodėl, Tvėrėjau, davei tą žemės dalį,
Kurioj tik ledas, badas ir kančia?
Kodėl ten ilgos vasaros žydėt negali?
Kodėl ten džiaugsmo ir dainos nėra, —
Ir juoko tokio nėra kaip čia?

Kodėl, Tvėrėjau, davei tą žemės dalį,
Kurios taip bijo žvėrys ir žmogus?
Kodėl ten gūžiasi skausmas, apgaulė ir melas,
Ir kasdienės mirties atodūsis klaikus?

Kodėl už meilę savo tautai, kraštui
I ten lietuvis tremiamas kaip žmogžudys? —
Ir juodoj purgoj paliekamas užšalti
Krašte, kurio padangėj ne saulė, o mirtis.

Aš melsčiau Tave, Viešpatie, stebuklo vieno
Pasiųsk ten šiltą spindulį savosios meilės.
Tegul ten Tavo gėris ne žmogaus kančia gyvena,
Tegul juodosios purgos naktį pakeičia saulė.

LIETUVĖS KRUVINOJI AUKA TĖVYNEI

M. SLAVĖNIENĖ

Kiekvienoje kovoje dėl lietuvių tautos laisvės, spaudos, švietimo ir šiaip visokeriopos gerovės, lietuvė moteris drąsiai stoja į vieną gretą su vyrais kovotojais. Istorijos bėgyje mes turime lietuvių karžygių, ėjusių su ginklu rankoje — Emiliją Platerytę, Kunigundą Platerytę-Oginskienę, A. Tamašauskaitę ir kitas. O po Antrojo Pasaulinio Karo Lietuvai netekus laisvės, rezistencinėje kovoje — baisioje ir kruvinoje — randame tiek daug moterų kartu su vyrais partizaninėje kovoje. Ne viena motina stojo kartu su savo sūnumi, žmona su vyru, duktė su tėvu, sesuo su broliu, mylimoji su mylimuoju. Šioje žūtbūtinėje laisvės kovoje lietuvė parodė nepaprastą narsą, sugebėjimą, pasiaukojimą. Daugelis iš šių karžygių žuvo nelygioje kovoje baisia kankinių mirtimi.

Daug tokių kankinių-partizanių randame vaizdžiai aprašytų Juozo Daumanto knygoje "Partizanai" (autorius buvo viso Suvalkijoje partizaninio judėjimo vadas, žuvęs kartu su kitais partizanais). Ši knyga apima tik dalį partizaninių kovų, būtent Suvalkijoje. Ir knygoje minimos moterys partizanės yra tik Suvalkijos dukros. Be abejo, kitose Lietuvos dalyse jų buvo nemažiau, bet neturime apie tai dokumentų ir jos, pakolkas, nežinamos.

Čia mes dar kartą pagarbiai pažvelgsime į tas J. Daumanto aprašytąsias moteris partizanes, kovotojas dėl Lietuvos laisvės. Deja, šių drąsuolių tikrieji vardai ir pavardės vargu ar kada istorijos bus atidengti, nes jos dengėsi tik slapyvardžiais.

D a l i a . "Vasario pabaigoje per Viesulo kuopos sanatorijos seserį Dalią", rašo Daumantas, "mus pasiekė pranešimas, kad į mūsų štabo rajoną prieš kelias dienas yra parvežtas iš Kauno mūsų rinktinės Ainio kuopos kovotojas Erelis. Jis sausio mėn., puolant Živavodėje enkavedistus, buvo sužeistas: nukirto jam aukščiau kojos kaulą. Su dirbtiniais dokumentais jis buvo paguldytas Kaune buv. Raud. Kryžiaus ligoninėje. Jį slaugė gail. sesuo *N a s t ė* , kuriai buvo patikėta paslaptis. Enkavedistai pradėjo Ereli įtarti partizanu. Sesuo Nastė sutikus savo krašto ūkininką, Ereli nakčia išvežė rogėmis. Už išvogimą Nastei grėsė 10 metų koncentracijos lagerio. Po dviejų savaičių, stropiai Nastės slaugomas, Erelis gerokai pasitaisė. Nastė pasiekė Ainio kuopa ir lydima partizanų, vyko perkelti Erelio. Ties Plutiškėmis juos nakčia iš pasalų užpuolė enkagiebistai. Per kautynes žuvo Nastė ir dar vienas partizanas. Šiose kautynėse Nastė pasirodė lygiai puikiai kovojanti ir ginklu ne tik gudrumu ir medicinos pagalba. Ji vežime pirmos rusų ugnies buvo sužeista į kojas. Negalėdama trauktis, ji narsiai gynėsi vietoje, sužeisdama rusų kulkosvaidininką, kuris bandė pastatyti kulkosvaidį viduryje kelio ir užtverti partizanų pasitraukimą į ten, iš kur jie galėtų gintis. Partizanams užėmus gynimosi pozicijas, jau buvo pervėlu Nastei padėti: jos gyvybė jau buvo išplėšta naujų priešo kulkų.

R a s a ir *L a i m u t ė* . "Ryšininkės Rasos atvežtas iš žemaičių raštas žymiai palengvino įgyvendinti Mykolo Jono įsipareigojimus. Be to, siautimui prasidėjus, buvo areštuota kita mūsų ryšininkė. Birželio trečią dieną Kardas, *Laimutė,* Skirmantas, Strazdas, Dėdė, Saugūnas, Vėtra, Lapinas, Špokas, Vilius, Studentas ir Gintaras prieš pat rytą jau pasiekė Pagraižio miškelį. Čia juos iš pasalų užpuolė enkagiebistai. Gyviems pavyko pasprukti tik Saugūnui ir Skirmantui. Partizanų lavonus bolševikai surinkę nuvežė į Šilavotą ir numetė turgaus aikštėje. Nors Šilavote tuo metu laikės keli šimtai siautėjančių enkagiebistų, nakčia partizanus pagerbė *sesės,* apversdamos glėbiais gėlių ir vainikų. Rytojaus dieną Kardo, *Laimutės* ir Vėtros lavonus nuvežė į Marijampolę atpažinti. Prie jų atvedė iš kalėjimo *Kardo žmoną* ir mušdami reikalavo išduoti žuvusiųjų pavardes. Čia nieko nepešę, lavonus vėl sumetė į sunkvežimį ir nuvežė į Prienus. Lavonai buvo smarkiai apnuoginti, kiti ir visai nuogi. Su Laimutės lavonu išdarinėjo įvairias paleistuvavimo scenas'.

Partizanų kovą ir jų sunkią dalią lengvino lietuvės patriotės teikdamos jiems maistą, ar aprangą kas ypač buvo svarbu pasislėpusiems miške, negalintiems patiems apsirūpinti. Ir Daumantas džiaugiasi: "Mūsų laimė, kad mūsų dar neužmiršdavo paremti Piršlys su savo žmona, kurie kartas nuo karto pasirodydavo pas mus su gėrybių prikrauta bričkele. Gruodžio pabaigoje (1946 m.) buvo sužeista ryšininkė *Kregždė,* palaikiusi ryšius su Vyčio apygarda. Laisvės kovų sajūdžio narė lietuvaitė tamsią darganotą naktį drąsiai neša slaptą korespondenciją. Kad *moterys* nėjo balsuoti, nors buvo 25° šalčio, bolševikai jas pusnuoges buvo suklupdę sniege ir laikė tol, kol pasižadėjo eiti balsuoti. 1947 m. rinkimų laike (vasario 9) Veiverių miestely buvo paguldyti 5 partizanų lavonai. Tarp jų ir Geležinio Vilko rinktinės sanitarės *Aušrelės.* Tie partizanai buvo nukauti 2 savaitės prieš rinkimus, bet jų lavonai buvo spardomi (žinoma ir Aušrelės, M.S.) dar ir po rinkimų".

"Enkagiebistai turėjo iš vietinės bolševikų žvalgybos kažkokių duomenų, kad ūkininko (partizano Šrapnelio gyvenvietėje) sodyboje yra bunkeris. Viską iškratę ir neradę, pradėjo kankinti šeimininką ir *šeimininkę,* reikalaudami išduoti Šrapnelio slėptuvę. Nieko negalėdami išpešti, nukamuotą šeimininkę užpiudė išdresiruotais šunimis. Kraujuose paplūdusi, šunų draskoma moteris visiškai nesutiko atsakinėti i bolševikų klausimus. Siautimo metu buvo suimta Geležinio Vilko štabo ryšininkė *Palma,* bet ši pasirodė tiek gud-

ri, kad po trumpo tardymo buvo paleista.

P u š e l ė . Tuo metu Marijampolėje vienoj valdiškoj įstaigoj dirbo jaunutė, graži, maloni mergaitė. Ji visų buvo mylima ir gerbiama. Marijampolės miesto komunistai, nė tos įstaigos tarnautojai neįtarė ją turint ryšių su partizanais ar "antitarybinėj veikloj". Tačiau ši mergaitė Marijampolės apylinkės partizanams buvo jau gerai žinoma, ji vadinosi Pušelės slapyvardžiu ir slapta daug svarbių žinių suteikdavo laisvės kovotojams. Kaikurie Marijampolės komunistai valdininkai ypatingai terorizavo vietinius žmones ir persekiojo partizanus. Todėl Pušelė, apylinkės partizanų vadas Kunigaikštis ir jo draugas Baritonas sudarė gerai apgalvotą planą, kaip tuos valdininkus "gerai pamokyti". Pušelė turėjo suvaidinti savo "sužieduotuves" neva su vienu vilniečiu, nepažįstamu marijampoliečiams. Iš tikrųjų — sužadėtinis buvo pats partizanų vadas. Į "sužieduotuves" buvo sukviesta ir Marijampolės uolieji komunistai valdininkai, ir jiems nepažįstami partizanai. Atėjus sutartam momentui, Pušelė pati su revolveriu rankoj puolė žmonių skriaudėjus komunistus.

Pušelės sužieduotuvės davė numatytąsias pasekas, ji pati su partizanais pabėgo į saugią vietą, tačiau vėliau Gulbiniškių kaime pas vieną ūkininką komunistai atrado bunkerį, kuriame slėpėsi Kunigaikštis, Baritonas ir Pušelė. Negalėdami išsigelbėti, jie susisprogdino prieštankinėmis granatomis. Iš jų tik Pušelė buvo kiek atpažįstama. Komunistai visus tris lavonus numetė Marijampolėje. Šią Pušelės tragediją S. Vykantas yra atvaizdavęs scenos kūriniu "Pušelės sužieduotuvės".

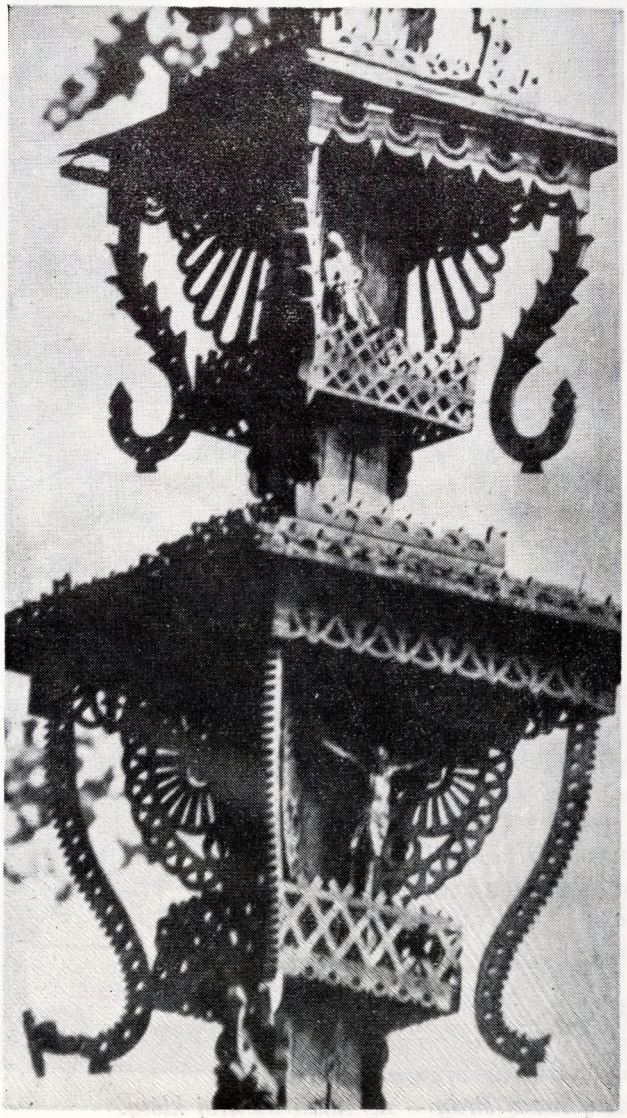

S a u l u t ė . Saulutės geriausia draugė buvo kaip tik žuvusioji Pušelė. Netekusi jos, liko vienų viena, be jokių artimųjų, kurie jau buvo arba išžudyti, arba kovojo su mirtimi tolimajame Sibire. Saulutė turėjo jautrią muzikalią sielą, mokėsi muzikos. Tačiau palikusi Kauno konservatoriją, aktyviai dalyvavo laisvės kovotojų partizanų eilėse. Jos siela raudojo šimtais partizaniškų dainų, kurias ji pati buvo surinkusi ir žinojo beveik visų melodijas.

V a i d i l u t ė ir *P a l m y r a .* "Kazlų miške buvo įsitaisęs Varnas — didelis partizanų autoritetas. Su juo kartu dalinyje buvo jo *žmona ir dvi dukrelės* — vos virš 10 metų. Žalgirio rinktinės Dainavos apygardoj buvo ryšininkės — Palmyra ir Vaidilutė. Neeilinė kovotoja buvo nuolat dalinyje besimaišanti ryšininkė Vaidilutė. Savo išore ji nieko negalėjo užimponuoti: mažo ūgio, kiek linktelėjusi priekin, didžių vargų ir rūpesčių išvagotu veidu. Užtat kiekvienas su pagarba į ją žiūrėjo dėl jos didelio pasišventimo ir atliekamų uždavinių. Keli šimtai kilometrų buvo jai ne kelias. Rizikingiausi ryšio uždaviniai su įvairiais dokumentais ar pogrindžio priemonėmis bei reikmenimis jos niekad nebaugino. Tasai, kuris turėjo laimės jai uždavinius duoti, buvo ramus dėl jų pasisekimo. Užtekdavo jai vienos paros, kad iš jos rankų skaitytų partizanų leidžiamą spaudą kaunietis ar vilkaviškietis. Gi partizanai jai suteikė *didžiosios knygnešės* vardą. Neretai aplinkybėms susidėjus, tik pistoletu ginkluota, atlikdavo dideles ir sunkias pareigas šiame laisvės kovų periode".

Be J. Daumanto knygoje "Partizanai" aprašytų moterų-laisvės kovotojų, randame ir daugiau duomenų. Štai partizanų Liepakojo ir Petro B. pranešimas: 1947 m. gegužės 7 d. Šilavoto enkavedistai Girininkų kaime rinko valstybinės paskolos parašus. Bevaikščiodami ir prievarta berinkdami "laisvąją paskolą", pamatė einančią pamiške mergaitę. Įtarė ją esant "bandite" pradėjo vytis. Mergaitė iš tikrųjų neturėjo dokumentų, nes prieš keletą dienų tautos išgamų buvo įtarta turinti ryšius su laisvės kovotojais ir buvo suimta. Jai buvo pasisekę pabėgti. Dabar pamačiusi atbėgančius enkavedistus, šoko bėgti, nes ji žinojo, ką reiškia pakliūti į enkavedistų rankas. Anąkart Birštono valsčiaus NKVD viršininkas tardymo metu buvo jai pasakęs: "Mes tau pirmiausia iškraustysim sveikatą, vėliau protą, ir tu mums turėsi pasakyti visa, ką žinai apie banditus." Enkavedistai pamatė, kad jų auka gali pabėgti, pradėjo šaudyti. Paviję apie 150 metrų pašovė jai kojas. Vargšė matydama, kad jau nepabėgs, pradėjo šaukti: "Budeliai, pribaikit!" Enkavedistai šaukdami keiksmažodžius, pribėgę paleido šūvių seriją į galvą. Bet tuo dar nepasibaigė. Budeliai savo auką paėmė už kojų ir atvilko pas Girininkų kaimo gyventoją B. Ten paėmė pastotę ir parsivežė į Šilavotą, kur pametė policijos kieme. Ten palaikę parą, parvežė į Prienus. Prienuose palaikė keletą dienų milicijos kieme ir vėl išvežė. Jau buvo galvojama, kad jos kūnas dingo be pėdsaku, bet po keletos dienų buvo pastebėtas beplaukiąs Nemunu — be drabužių ir . . . įsmeigtu peiliu krūtinėje."

Taip jaunutė mergaitė Aldona baigė savo jaunystę . . .

GRAŽINA TULAUSKAITĖ

JUODUOS RĖMUOS

Ant stalo raudonos poinsetijos
Man žada ilgai dar žydėti,
O mano maldos dabar jau
Į juodus rėmus įdėtos.

Į juodus rėmus ir širdį
Jau vienišą savo įdėjau.
Ir liūdintis vėjas vaikšto
Dejuodamas kryžių alėjoj.

Girdžiu mylimasis kaip šaukia
Ir dieną ir naktį vardu...
Liūdna, eidama palanke,
Jam žiedus gražiausius renku.

Pavargus viena glaudžiuosi
Po vakaro juodu sparnu...
Šnabždėdamas meldžiasi uosis,
Viena kai per miglą brendu.

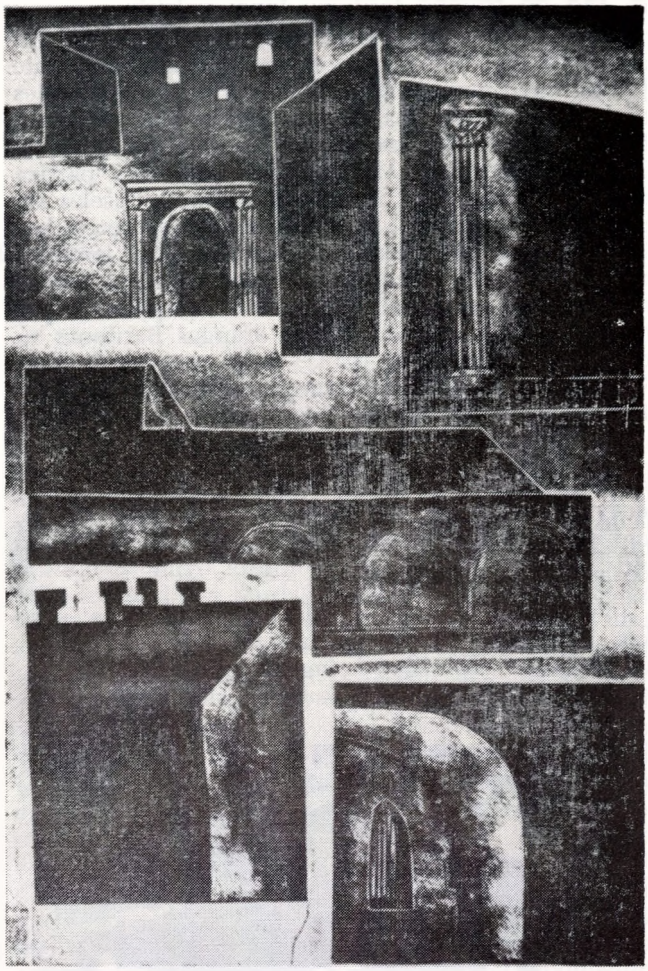

V. KISARAUSKAS SENAS MIESTAS

KAI ESU VIENA

Viena tarp sienų keturių
Ieškau širdy, ko neturiu:
Tai dar pražystančios dainos,
Kuri tau saule suliepsnos
Per audrą vidury nakties,
Miške paklydęs kai jauties,
Girdi dejavimą pušų...
Tau laumės juostą aš nešu,
Kurią nuaudžiau iš vilčių,
Svajonių, ir šviesių minčių,
Kad saulė greitai vėl pareis
Su mum dainuoti vakarais.

PAVASARĖJANT

Nusimeski nuo savo galvos
Sunkią rūpesčio juodo skarelę,
Paklausyk, kaip širdis uždainuos,
Pasitikus pavasarį žalią.

Nusjiuoski, mieloji, greičiau
Pareigos savo seną prijuostę:
Pavasarį skubant pas mus pamačiau —
Jis daina tave nori paguosti.

Tai ir tu su juo uždainuok,
Vos tik sodams pradėjus žydėti,
Kad judbėriu žirgu atjojęs ruduo
Rastų kraitį širdy — ne tiktai aukštoj klėty.

POLITIKAMS

Klampion pelkėn išmeskit politiką,
Kad jos šauksmo nebūtų girdėt!
Žmogui žemėje širdį palikite,
Kad galėtų žydėt kaip gėlė.

Laisvą vėją palikit ir saulę
Tik palikit nakčiai žvaigždes
Ir neklauskit, kur paukščiai keliauja,
Leiskit kelią žvaigždėms susirast.

Leiskit jūrai dainuot savo dainą,
Leiskit širdžiai save išsakyt...
Mūs pavasariai greitai praeina,
Ir sapnai jų negali pavyt.

PRO ŽALIĄJĮ TILTĄ

Lekia, lekia traukiniai
Ten toli — pro Žalią tiltą,
Kad dainuotų amžinai
Širdyje ir nenutiltų.

Aš kasdien pro jį ėjau
Ta pakrante Panemunėn,
Kol sutikdavo klevai
Su dainuojančiom ramunėm.

O atvėrus vartelius,
Kai žydėjo vyšnių sodas,
Su atodūsiu giliu
Aš iš laimės mirsiu, rodės.

Lyg patekusi į rojų,
Lyg tai pasakų šalis...
Traukiniai tie nesustoja,
Ir tu grįžti negali.

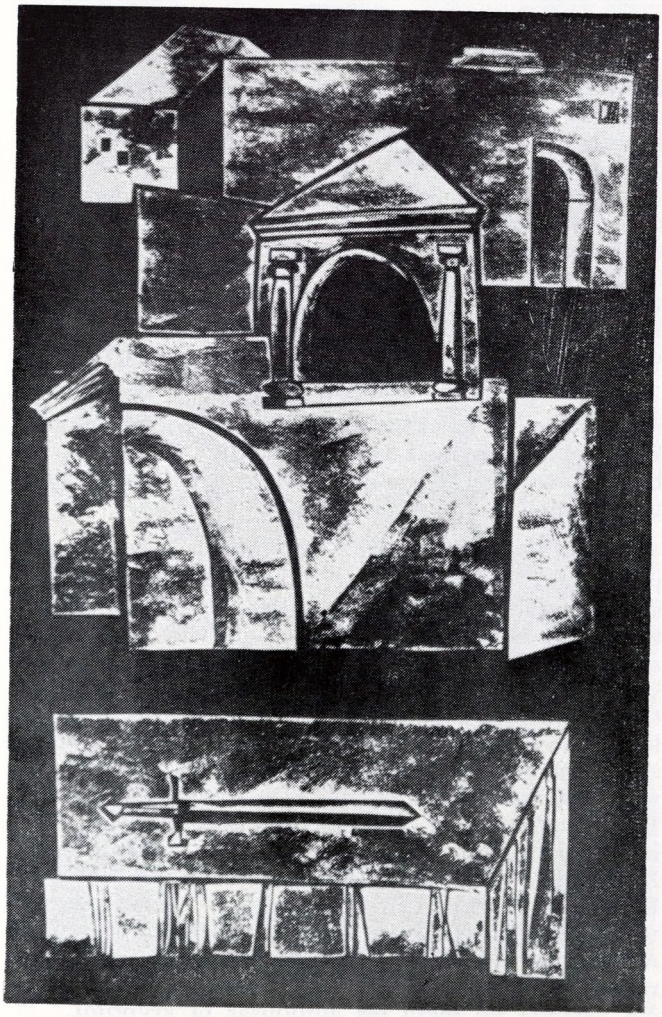

IŠVYTOJO SKUNDAS

Nežinau, ką tau sakyti.
Bet kalbėti ir nereik.
Tu — kaip snaigė mažulytė —
Išnykai taip greit.

Širdyje neliko dūmų.
Verkia tik namų stogai,
Kad pavasarį šį ūmų
Ledo rūmų neradai.

O saulėlydy jie degė
Tokia vakaro ugnim!...
Išvijai mane kaip vagį,
Nesuspėjusį paimt
Ten tavos širdies,
O savo ten tikriausiai palikau atminimui —
Nors netyčia —
Kad ją žaidžiant pamatyčiau.

V. OSTRAUSKIENĖ

DISKUSIJA

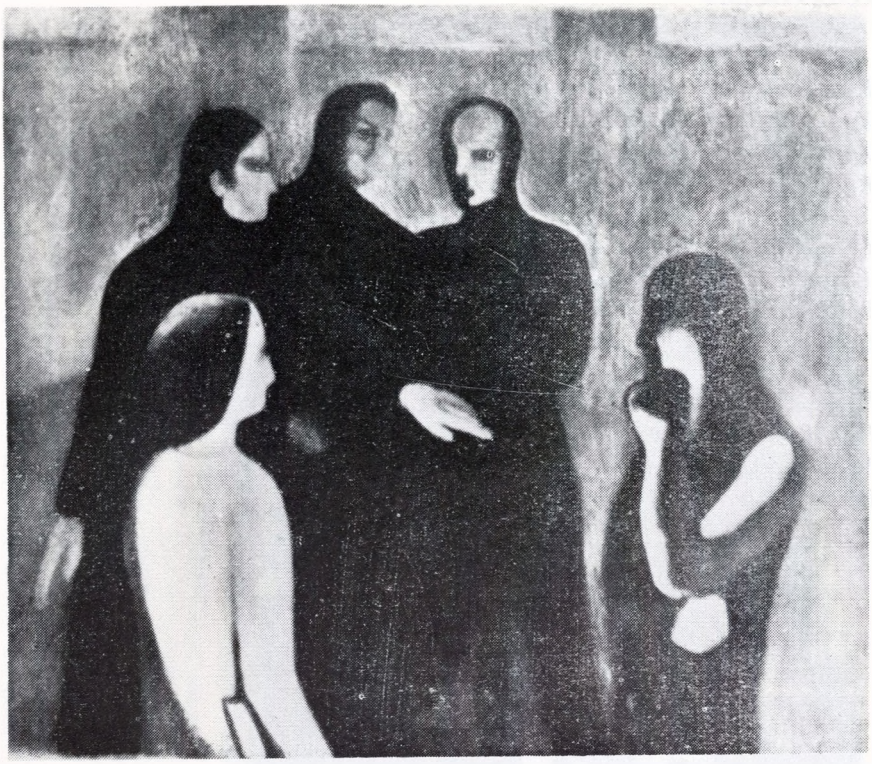

TĖVAI IR VAIKAI

E. VYDIENĖ

Ji verkė bejėgiškai sukritusi ant lovos. Įkvėpimai siekė, tarytum, pačių sielos gelmių ir su triukšmu veržėsi iš praviros burnos. Rankos virpėjo, galva sukosi, o akys perštėjo nuo ašarų.

— Viešpatie, ji manęs nesupranta! — sušnabždėjo lūpos ir dar graudesnis verksmas užslopino žodžius. Ilgai ji taip verkė, ilgai lūpos kartojo skausmo pilnus sakinius, kol galutinai nuvargusi užmigo.

Ryte nubudusi ji jautėsi geriau. Miegas sustiprino jos nervus, prablaivino protą ir ji galėjo ramiai galvoti. Jai atrodė, kad ji pradeda suprasti, kodėl kyla nesusipratimai tarp jos ir motinos. Jos viena kitą nuoširdžiai myli. Namai be motinos, tai kaip diena be saulės. Tai kodėl jos pykstasi? Kam tas visas skausmas ir nemalonumai?

Prisimena vakarykštę dieną. Ji gavo laišką nuo draugės Janės, kuriame Janė kviečia ją pas save, kelioms dienoms atvažiuoti. Bet ar leis mamytė, kai vasarą ūkyje tiek daug visokių darbų ir ar duos kelionei pinigų? Jai net sunku buvo apie tai galvoti. Ji nedrįso tokios didelės malonės motiną prašyti.

— Mama, gavau laišką nuo Janės. Ji kviečia atvažiuoti, — tyliai pridėjo.

— Prašau perskaityti man. Noriu žinoti ką ji rašo. Ji perskaitė. Kambaryje kurį laiką užviešpatavo tyla. Jos abi galvoja. Po kiek laiko motina sako:

— Reikėtų važiuoti. Tu ir taip beveik niekur neišeini. Bet kelias brangiai kainuoja. Geriau suknelę nupirksiu; neturi visai kuo apsirengti. Litą nėra iš kur paimti. Ką nuveši į turgų parduoti viską pusdykiai atiduok. Ir kad nors pirktų! Kepsi, kepsi visą dieną saulėje ir kojas vežime nutupi, o čia ateis kokia skrybėlėta ponia, pauostys, paragaus ir nueina. Netinka, mat perdaug jiems priveža, tai nežino nei kaip niekinti. Nuveši skystesnę grietinę sako, kad pieno primaišyta, tirštesnę — miltų pridėta. Sviestas tai perdaug minkštas, tai pakartęs ar pergeltonas. Niekaip negali įtikti. Moka išrasti dykos sėdėdamos. Mes kai vargstam, dirbam tai viskas mums gerai, nieko neniekinam. Jiems (miestiečiams) visada vežame pačius geriausius produktus ir vis netinka. Išvargęs visą dieną ant vežimo, nevalgęs, pusės nepardavęs, važiuok su keliais litais namo. Taip širdį skauda, kad čia renki, nuo savo ir vaikų burnos trauki, — nuvežei ir vėl vežkis atgal.

Duktė nuleidusi galvą tylėjo. Dažnai ji girdi tą motinos kalbą, kai tik reikalas liečia pinigus ir žino, kad motina teisybę sako, bet šiandien, kažkodėl, jai buvo skaudu dėl to motinos skundo ir liūdna, kad negali vykti ten, kur širdis traukia.

Janės tėvų ūkis buvo labai gražioje vietoje: ant pat Vilijos kranto. Puikus sodas nuo namų leidosi švelniu nuolaidumu iki pat upės. Sodo pakraštyje, netoli namų buvo didelis šiltnamis. Toliau ūkio triobesiai, kalvė ir daug kitų įdomių dalykų. Tai buvo pasakų šalis, paslaptinga ir įdomi su tiek daug jai dar nematytų, nepažintų žmonių ir vietų. Ji buvo ten tik vieną kartą. Buvo tris dienas, bet tik sodą spėjo gerai apžiūrėti, tik jo takus ir takelius išvaikščioti ir Vilijos vėsiam, krikštoliniam vandenyje kelis kartus pasimaudyti. Ji jaučia upės pakrantės smėlio šilimą ir mato Janės ir savo pėdas giliai įmintas drėgnesnėse smėlio vietose. Kaip joms buvo linksma tada! Jos netilpo savyje. Kažkas degė viduje ir ta džiaugsmo liepsna veržėsi visais sąnariais. O kaip ji norėtų važiuoti! Ji nepraranda vilties. Ji tikisi, kad motina apsigalvos ir paragins ją ruoštis kelionei. Laiko dar yra, nes tik trečią valandą po pietų eis autobusas ta kryptimi.

Po pietų šieno vežimas. Visa šeima bus užimta ir jos apsitvarkę ir suplovę pietų indus išeis į laukus. Jos skubėjo. Jų akys laiks nuo laiko susitikdavo. Jos abi laukė. Važiavimo valanda artinosi. Duktė vis dažniau žvelgė į motiną, bet motina tylėjo ir baigusi ruoštis pasiėmė grėblį ir išėjo į laukus neprakalbėjusi.

— Kokia aš negera, — pamanė duktė — kada tiek daug darbo namuose aš noriu, kad mane leistų važiuoti, duotų man tuos taip sunkiai sutaupytus pinigus pravažinėjimui. Dieve, atleisk man!

Ir ji nusiraminusi nuėjo į kluoną padėti tarnaitei ir vyresnei seseriai krauti šieną šalinėje.

Vakare, sugrįžus visiems namo, motina sako dukrai:

— Tai tu nevažiavai?

— Kaip aš galėjau važiuoti, juk žinote, kad aš pinigų neturiu . . .

— Neturi pinigų?! — pakartojo motina suerzintu balsu. Ar tu negalėjai manęs paprašyti?

— Ką aš prašysiu, kad jūs neturite.

— Aš neturiu?! — jau supykusi šaukė motina.

— Tai kodėl jūs man nedavėte? — nenusileido duktė.

— Tu nori, kad aš tau pinigus nenorint brukčiau! Tai laikai atėjo, kad vaikai nenori tėvų pinigų paprašyti, nenori nei kiek tėvams nusilenkti. Ar tam mes jus auginam, mokslus leidžiam. Už visą mūsų gerą taip atsimokat, kad mes neverti net jūsų nuolankumo, — dejavo motina.

L. GUTAUSKAS BROLIO PORTRETAS

— Mama! — sušuko pilnomis ašarų akimis duktė — jūs manęs nesupratote. Aš pati nenorėjau imti paskutinius jūsų sunkiai sutaupytus pinigus. Man pačiai vėliau pasirodė perdaug skaudu važiuoti tada, kada jūs visi sunkiai dirbate — ir užspringusi ašaromis išbėgo iš kambario.

Nubudus ir ramiai viską apgalvojus, jai pirmą kartą paaiškėjo, kad ir ji motinos nesuprato. Ištikrųjų ji nepriėjo, nepabučiavo mamos ir nepaklausė ar leis jai vaziuoti ir ar duos kelionei pinigų. Ji žinojo, kad motina atiduotų jai paskutinį kąsnį, jei ji paprašytų, bet ji neprašė. Jai buvo sunku apsispręsti. Ji norėjo, kad motina ją suprastų, padrąsintų ir jai padėtų.

Atsitiko tai Lietuvoje anais laikais, kai visko trūko ir su viskuo reikėjo skaitytis. Dabar, gyvenant Amerikoje, turtingiausioje pasaulio šalyje, kur nieko netrūksta, o visko perteklius, nesusipratimų tarp tėvų ir vaikų yra daugiau nei anais laikais. Ir jų visuomet bus, kol žmonės gyvens, todėl reikia juos priimti kaip gyvenimo būtinybę ir paversti palaima, ne pražūtimi.

— Mama, ar aš galiu važiuoti su Hanriu į jo vasarvietę šiandien po pietų? Rytoj vakare mes grįšime. Hanris nori pažiūrėti ar viskas tvarkoje po žiemos. Gal reikės ką patvarkyti. Mėginsim ir pažuvauti, tik vargu ką pagausime, nes vanduo dar aukštas.

— Lineli, lik namie šį savaitgalį, nes tėvelis nedirbs, būtų gerai, kad tu su juo padraugautum. Tu visą laisvą laiką praleidi pas Hanrį.

— Bet, kad su tėveliu nieko, — nusiminė vaikas ir tylėjo.

— Kaip tai nieko? — sunerimo motina.

— Nieko, — truktelėjęs pečiais atsakė Linas ir, nuleidęs akis į žemę, tylėjo.

Motina matė, kad jį kažkas slegia, tik jam sunku apie tai kalbėti.

— Ką tu tuo nori pasakyti, Linai? — kiek palaukus vėl klausė motina.

— Hanris man geresnis tėvas, — tvirtai žvelgdamas į motiną pasakė užraudęs Linas.

— O, vaikeli, ką tu kalbi?! Kaip gali tu taip sakyti? Ar tėvelis tavęs nemyli? Ar neduoda pakankamai pinigų?

— Tai tik pinigų . . .

— Ne tik pinigų gauni kada ir kiek paprašai, bet gauni viską, kas tik tau reikalinga.

— Bet daugiau nieko . . . — nenusileido vaikas. — Su Hanriu aš visur išeinu. Mes žuvaujam, medžiojam, leidžiamės su pašliūžomis nuo kalnų ir mums linksma. O tėvelis niekur su manim neina. Jei jis turi laisvo laiko, tai skaito ar snaudžia prie radijo.

— Tu jau nemažas, Linai, turi suprasti, kad jis daug dirba ir jam reikia pailsėti.

— Aš suprantu, mama, bet man tai nieko . . . Hanris irgi dirba, o jis laukia manęs. Mes susitariam ir važiuojam. O, mama, tu turėtum pamatyti, kaip ten gražu prie to didžiulio ežero, kai saulė teka ir mūsų laivelis tyliai plaukia skaidriu vandeniu į žuvingas vietas. O koks paukščių čiulbėjimas ir kiek daug jų ten, visokių. Daugumą jų aš jau pažįstu ir galiu pašaukti. Hanris tai iš balsų juos visus atskiria. Kartais ir briedį tenka pamatyti, kokioje prie vandens aikštelėje ramiai stovintį ar vandenį geriantį. Vakare kai grįžtame saulė leidžiasi tiesiai į vandenį ir viskas žiba kaip auksas. Tu turėtum tai pamatyti, mama, tik tada žinotum . . . Pargrįžę mes kepame žuvis ir valgome vakarienę. Kartais kuriame ugnį ugniavietėje ir žuvis kiek pasūdę suvyniojam į metalinį popierį ir kepame karštuose pe-

A. MERKER-VITKAUSKAITĖ

VULKANAI

lenuose; tai labai skanu. Aš jau pažįstu visas Maino ežerų žuvis ir žinau kaip jas paruošti valgymui.

— Lineli, bet ką jūs veikiate kai lyja? O kartais ištisas dienas lyja pavasarį ir rudenį.

— Kai lyja? — ir jo akys sužiba — mes gaudome žuvis sėdėdami ant verandos. Užsimetam lietpaltį ant galvos, įmetam meškerę ir su meškrkočiu sugrįžtame į verandą, atsisėdam ir laukiame. Kai tik sujuda valas, plūdė pasineria, tai ir traukiam. Žinoma, nedaug čia pagaunam, bet smagu. Kartais taisome ar tvarkome namą. O, ten yra daug darbų.

— Man neramu, Lineli, kai jūs išvykstate žuvauti. Viskas gali atsitikti ir audra užeiti.

— Mama, tu nebijok. Aš jau dvylikos metų, o Hanris viską žino. Be to mes vežamės nešiojamą radio aparatą ir klausome žinių. Jei oras atrodo gali būti blogas mes važiuojame į Hanrio žinomas vietas: arti kranto ar prie upelių ir upių žiočių ir aš visuomet dėviu gelbiamąjį švarką, nors gerai plaukau ir nardau. Tu pati žinai, kad aukštielninkas galiu išgulėti ant vandens kokią valandą.

— Gerai, jau gerai . . . Man daug palengvėjo kai medžiojimo sezonas pasibaigė, nes kai išvykdavote medžioti ir nepargrįždavote tris-keturias dienas, kiek tada mes prisirūpindavom dėl tavęs, — tiesiog baisu.

— Mes visuomet parvažiuodavom tą dieną, kurią pažadėdavome, kartais tik pasivėlindavom kai keliai būdavo labai blogi, bet tai visiems pasitaiko.

— Pasitaiko ir paklysti ir būti pašautam.

— O, mama, tai retai atsitinka ir dažniausia tiems kurie nepažįsta miško ir nežino kaip reikia elgtis medžiojant. Mes eidami medžioti dėvime ryškiai raudonus švarkus ir kepures, kad iš tolo mus matytų. Einame miško keliais, takais ar retomis vietomis. Niekad nelendam per krūmus ir nesislapstome krūmuose laukdami stirnų praeinant, nes tai labai pavojinga. Pasitaiko medžiotojų kurie šauna tik sujudėjus krūmams, taip ir nušauna žmogų. Hanris visuomet sako, kad šaučiau tik tuomet, kai gerai matau ką šaunu ir niekad jis man neleidžia lįsti per krūmus, nors aplinkui jokių medžiotojų nėra.

— Niekad negali žinoti, — sako jis — geriausia laikytis didžiausio atsargumo. Šautuvo tūtą visada laikome kiek pakilusią į viršų, kad netikėtas šūvis eitų į medžių viršūnes. Beto saugiklis yra visuomet užleistas. Atleidžiame jį tik tuomet kai nutaikome ir norime šauti. Nebijok, mama, mes netikėtai vienas kito nenušausime.

— O jei paklystumėte, kas tada?

— Ne su Hanriu. Jis gerai žino Maino miškus. Ir mane išmokė, kaip orientuotis miške ir ką daryti, jei tektų paklajoti vienam kelias dienas kol surasčiau namus. Jei saulės nėra ir negali žinoti į kurią pusę eiti, reikia apžiūrėti medžių kamienus, nes iš šiaurės pusės ant kaikurių medžių kamienų auga samanos. O jei žinai šiaurę, tai žinai pietus, vakarus ir rytus. Lieka tik prisiminti iš kurios šalies įėjai į mišką. Dėl maisto tai mes perdaug nesirūpinam, nes miške maisto yra pakankamai ir kiekvienu metų laiku gali rasti ką nors valgomo. Aš pažįstu visas valgomas Maino miškų uogas ir daugumą grybų. Moku sukurti ugnį ir be degtukų, ir, kad miško neuždegčiau. Viska mes su Hanriu išmėginome ir grybus kepėme ant karštų anglių. Labai buvo skanu. Matai, mama, jums nėra ko bijoti. O su tėveliu nieko . . . — vėl nusiminė vaikas ir nuleidęs akis tylėjo.

— Bet gali jus užpulti vilkai, meškos ar įkirsti nuodinga gyvatė?

— Argi iki šiol dar nežinojai, mama? — nustebo vaikas, — kad Maino miškuose nėra vilkų, nei nuodingų gyvačių. Ir meškos čia nepiktos, jei jų neužkabinsi, jos tau nieko blogo nedarys.

— Lineli, bet ir mes, kai tėvelis nedirba ir diena graži, važiuojam prie ežero ar į parką pasivaikščioti.

— Važiuojame, bet ką mes ten veikiame? Pasivaikščiojam, pavalgom ir grįžtam namo. Gerai jei diena pasitaiko šilta, tai nors pasimaudai, o daugiau nieko . . .

— Jei jau taip nori važiuoti su Hanriu, Linai, eik ruoštis, nes Hanris man skambino ir žadėjo už valandos atvažiuoti, o aš paskambinsiu tėveliui.

Linas augo. Motina, namai ir kiemas jo jau nebepatenkino. Jis veržėsi į gyvenimą, į vyrus: į fizinį išaugimą ir dvasinį subrendimą. Jam reikėjo naujos aplinkos, naujų sąlygų. Tėvas to nematė ar nenorėjo matyti. Vaikas dažnai buvo tėvu nepatenkintas, irzlus, nors jam neprieštaravo, jo klausė, bet tuose jų santykiuose nebuvo šilumos nė džiaugsmo. Linas jautė, kad kažkas laikė jį pririšęs vietoje, kai jo siela veržėsi į naujus pažinimus, naujus tolius. Jis norėjo pažinti gamtą ir jos gyvius, suprasti jų gyvenimą ir atrasti sau vietą joje. O čia negali pajudėti nei iš vietos. Jam buvo liūdna ir pikta. Tuomet jis sutiko Hanrį, kuris pats mėgdamas gamtą ir lauko sportą mielai sudarė tas papildomas sąlygas, kurios buvo reikalingos tolimesniam Lino augimui ir brendimui. Tarp jų išsivystė nuoširdi draugystė, pilna pasitikėjimo ir meilės. Linas buvo laimingas ir didžiavosi savo žiniomis ir pajėgumu.

Paimsime dar vieną atsitikimą iš gyvenimo, kuris baigėsi daug liūdniau, tėvams nesudarius tinkamų vaikams augimo ir brendimo sąlygų.

Praėjusi vasara Maine buvo labai graži. Oras šiltas, gaivus, daug žalumo ir gėlių, nes saulė ir lietus darniai sugyveno. Aš beveik kasdien išeidavau iš mūsų uždaro buto (jis yra pačioje ligoninėje 3 aukšte) pasivaikščioti, kad galėčiau nors kiek pabūti lauke ir pasidžiaugti vasaros grožiu. Vaikščiodavau tuo pačiu keliu kuriuo vaikšto ir sveiksanti ligoniai, nes kito kelio nėra; tik aš nueidavau daug toliau, net iki upės, nes buvau laisva, nevaržoma jokių taisyklių. Sutikti ligoniai maloniai sveikindavosi, dauguma jų buvo linksmi, patenkinti, kad sveiko ir po mėnesio, kito bus išrašyti ir grįš į normalų gyvenimą.

I. BINDLERAITĖ OBELIS

Vieną popietę eidama tuo keliu sutikau gal kokių 16–17 m. ligonį ir, kaip paprastai, jį pasveikinau. Mano balsas atsimušė, kaip į nematomą sieną ir liko be šypsnio ir atsakymo. Aš geriau į jį pažiūrėjau ir man buvo jo gaila. Nuo tos dienos kasdien jį sutikdavau ir kasdien stebėjau. Niekad nemačiau jo kalbantis su kitais ligoniais, jiems nusišypsant ar su jais sveikinantis. Jis buvo visuomet vienas. Ėjo, kaip lūnatikas, įbedęs akis į tolį, visai nereaguodamas į aplinką. Visa jo esybė buvo kažkur drauge su tuo žvilgsniu, tarp dangaus ir žemės. Man atrodė, kad jį supa tirštas rūkas per kurį jis negali nei matyti, nei girdėti kas dedasi aplinkui. Jis judėjo jame vienas, nelaimingas, negalėdamas iš jo, kaip iš tinklo, išsinarplioti.

Mūsų ligoninėje yra atskira gydytojams ir jų šeimoms valgyklėlė. Joje gydytojai turi progą tarp savęs pasikalbėti, pasitarti įvairiais jiems rūpimais klausimais. Aš ir klausiu savo kaimyno daktaro, kuris dirba vyrų skyriuje, apie tą mano sutinkamą ligonį, kuris dar beveik vaikas, o jau šitoje vietoje, toks vienišas ir nelaimingas.

— Jūs žinote, kad apie ligonius mes kalbam tik su jų tėvais ar artimais giminėmis, bet neminint pavardžių tiek galiu pasakyti, kad tokių ligonių turiu keturis, tik 3 kiti yra blogesniame stovyje ir jie vieni dar į lauką neišleidžiami. Jie visi yra iš gerų ir turtingų šeimų. Vienas net profesoriaus sūnus. O šis apie kurį klausi yra žymaus chirurgo sūnus.

— Ar galėtumete man pasakyti, daktare, kaip jis čia pakliuvo ir kas jam yra?

— Visai paprastai, susirgo nervų pakrikimu (nervous breakdown) ir buvo nuvežtas į miesto ligoninę, o iš ten atsiųstas čia ilgesniam gydymui. Jie ten negalėjo su juo susitvarkyti. Jei jūs būtumėte matę kai jį čia atvežė, tai nebūtumėte jam tokia gailestinga. Ji vos galėjo suvaldyti du sanitarai. Vienam net ranką įkando besiimant.

— Bet jis yra ligonis, už savo veiksmus neatsako.

— Žinoma, ligonis, ir aš manau, kad dalinai kalti yra tėvai, bet ir pats vaikas turi tvarkytis.

— Tėvai? — Joki tėvai nenori, kad vaikas sirgtų ir dar proto liga.

— Nenori, bet ką jie daro, kad apsaugotų vaiką nuo tokios nelaimės. Imkime, kad ir šį atsitikimą: tėvas chirurgas, užimtas visą dieną ir kartais naktį, neturi laiko nei sau, nei šeimai. Motina didelė visuomenės veikėja irgi nuolat užimta. Vaikai palikti sau ir eina savo keliais. Kai čia jį atvežė, kuri laiką jis su nieku nekalbėjo. Jei kas ko nors jo klausdavo, jis šaukdavo: "Palikite mane vieną". O jei vistiek mėgindavo jį kalbinti ar paliesdavo, kad atkreiptų į save jo dėmesį, — šokdavo kaip įgeltas, užsidegdavo tokiu piktumu ir pagieža, kad atrodė gali viską tau padaryti. Keletą savaičių nesutiko matytis nei su tėvu, nei su motina. Tik po ilgesnio gydymo, vieną dieną nuėjęs į jo kambarį, radau jį susirietusį ant lovos ir verkiantį. Kaip paprastai paklausiau ko pageidautų.

— Noriu, kad mama ateitų, — atsakė nepakėlęs akių į mane. Slėpė ašaras.

Motina atėjo. Po kelių dienų atėjo ir tėvas. Vaikas pradėjo sveikti. Jį jau neužilgo išrašysime iš ligoninės,

bet ar tėvai susipras, ar sugebės prie jo prieiti ir jam padėti, tai čia jau kitas klausimas.

— Prašau, daktare, man dar pasakyti, kodėl tie keturi jaunuoliai susirgo? Kas ištikrųjų jiems yra? Ir kuo tėvai galėtų padėti?

— Atsakyti į tuos visus jūsų patiektus klausimus, reikėtų daug kalbėti. Kalbėsiu trumpai: Trys iš šių jaunų ligonių vartojo marijuaną ir LSD, vienas vartojo heroiną. Jie serga laikinu pamišimu. Visi jie sveiksta, bet kas bus, kai jie išeis iš ligoninės mes negalime žinoti. Tai priklausys nuo jų pačių ir aplinkos, kurioje jie gyvens. Tokiais atvejais tėvai ir artimieji gali daug padėti.

— Kaip jie prie to priėjo?

— Visi jie nusiskundžia, kad jų tėvai buvo labai savo reikalais užimti, kad jie neturėję laiko ar noro jų išklausyti, suprasti, su jais pabendrauti. Jie jautęsi vieniši, menki, sirgę nuoboduliu, turėję pinigų ir laiko; susiradę draugų ir norėję pakvailioti.

Daktaras baigė valgyti ir išėjo, o aš tikėjau ir visa širdimi troškau, kad tėvas ir motina, po šios skaudžios pamokos, sustos valandėlei, užmirš visus savo reikalus ir susikaups ties sūnumi: pasistengs geriau jį pažinti ir suprasti, jo siekimus, norus įvertinti ir abu drauge, bendromis jėgomis, sudarys tinkamas sąlygas pilnam sūnaus pagijimui ir subrendimui.

Tokių pasimetusių, nelaimingų jaunuolių yra gana daug ir dėl jų tokios nelaimės dalinai yra kalti tėvai ir visuomenė. Paklausykime ką sako tuo klausimu mūsų žinoma pedagogė D. Petrutytė: "Iš esmės blogų vaikų nėra — yra tik nepakankama, neveiksminga arba bloga aplinka, kurios veikmėje išsivysto pasigailėtini dvasios skurdžiai ir išrypusios asmenybės. Jei nuoširdžiai trokštame taikos, darnesnio sugyvenimo savo tarpe ir tarp tautų, jei ištikrųjų ilgimės gražaus ir laimingo gyvenimo, tai šiandien atsigręžkime veidu į kūdikį, veidu į vaiką, veidu į jaunuolį".

JAUNI MASAJŲ VYRAI

MOTERS PAVEIKSLAS IŠ KELIONIŲ PO AFRIKĄ

R. RASLAVIČIENĖ

Yra posakis "ten gerai, kur mūsų nėra". Bet ne visur ir ne visuomet tas posakis tinka.

Neseniai lankiausi rytinėj Afrikoj, kur gyvenimas tikrai nėra geresnis, nei čia, nors kaikuriais atžvilgiais jis ir atrodo patrauklesnis nei civilizuotame krašte.

Nuostabiai įvairios ir spalvingos gamtos prieglobstyje, laukinių stepių akimi neaprėpiamuose plotuose, civilizacijos nepaliestuose krūmynuose, kuriuose vieninteliai šeimininkai yra žmogui nedraugiški žvėrys, šliužai ir kiti gyvūnai, pasijunti kitame pasaulyje, kuris vilioja ir drauge baugina.

Ten vaivorykštės spalvomis nusidažęs dangus sukelia ilgesį, žaliomis karūnomis vainikuoti kalnai priverčia pajusti kažkokį didingumą, be garso ar gyvybės tušti plotai atgaivina laisvės jausmą, ir žmogus galvoji, kad čia galėtum būti tikrai laimingas.

Bet pravažiavęs tas nematytai nuostabias vietas, sutinki žmogų, kuris diena iš dienos gyvena toje aplinkoje ir kovoja dėl savo egzistencijos. Jis visame tame gamtos didingume mato ne grožį, bet lauką, kuriame aidi vienintelis šūkis: būti ar žūti!

Taip, gamta ten žmogui žiauri.

Žiauri savo sausra, karščiu, nederlingais žemės plotais ir laukine gyvūnija.

Man buvo įdomu, kokį vaidmenį tame, taip skirtingame gyvenime vaidina moteris? Kokia ji pati? Koks jos gyvenimas? Koks yra moters idealas Afrikoje?

Idealą iš viso sunku gyvenime sutikti, o, be to, su laiku ir jis keičiasi. Bet man atrodo, kad moteris Afrikoje mažiau nutolusi nuo moters sąvokos, tokios, kokia ji iki šiol buvo taikoma idealui: moteriška, motiniška, darbšti, pasiaukojanti, nuolanki ir suprantanti. Nes tik suprantanti vyro prigimtį moteris gali jam duoti tiek laisvės, kiek jos duoda afrikietė.

Tanzanijoje sutikau masajų moteris, į kurias žiūrėjau su tokiu pat smalsumu, kaip ir jos į mane.

TARP MASAJŲ GENTIES MOTERŲ

Masajai yra juodos rasės afrikiečių gentis, kuri labai nenoromis pasiduoda civilizacijos įtakai ir gyvena savo nuo seno įprastose sąlygose, tvarkydamasi iš kartos į kartą paveldėtais papročiais.

Šeimos galva ten yra vyras, kuris, kad ir turėdamas šeimą, nepraranda savo asmeniškos laisvės. Jis ištisas dienas, o dažnai ir savaites, praleidžia keliaudamas po tolimus plotus, medžiodamas, ganydamas savo bandas, ieškodamas naujų ganyklų ir, neretai, lankydamas kitas genties šeimas.

Moteris tuo tarpu lieka savo landynėje su vaikais, kuriuos prižiūri, parūpina jiems maisto ir laukia grįžtančio vyro. Vienintelė jos pramoga — kaimynės, tokios pat vienišos, tokios pat suvargusios tempdamos žabus kurui, kartais ir iš labai tolimos pamiškės, ar nešdamos aprūdijusiose skardinėse retai kur užtinkamą vandenį, kurio vos užtenka maistui. Praustis, skalbti ar ką plauti jos visai negali, nebent, keliantis į kitą vietą, atranda kur upelį.

Masajai yra klajokliai, todėl vienoj vietos ilgai negyvena ir su visa manta keliauja ten, kur baigiasi sausra, kur lietūs atgaivina žemę ir žmogų. Ir tame vagabundiškame gyvenime, iš žemės nudrėbtoje pašiūrėje, kur nėra nei langų, nei grindų, nei baldų, leidžia savo dienas ir naktis moteris. Ji nemaištauja nei prieš nedėkingas sąlygas, nei prieš tik retkarčiais pasirodantį vyrą, išlieka nuolanki, paklusni ir net patenkinta.

Būdama tik fone vyro spalvingo ir nuotykingo gyvenimo, masajietė atrodo kukli ir moteriškai sumani, nes ne garsiu žodžiu patraukia į save vyro dėmesį ir ne įkyriais priekaištais išlaiko jį prie savęs. Ji žino, kad pasišvaistęs, išliejęs savo vyrišką troškimą kovoti, nugalėti ir valdyti, jis grįš atgal ir bus jos moteriškumo vergas.

Ji laukia savo vyro ir puošiasi: dabinasi iš uogų, akmenėlių, kaulelių ir sėklų suvertais karoliais, į ausyse dėl grožio ištemptas skyles įkabina auskarus, medžių žieve nusidažo dryžius ant kaktos ir veido, alyva ir raudona žeme sutepa trumpai nukirptus plaukus ir jaučiasi graži. Ir tikrai, yra savotiškai, laukiniškai graži! Tamsios odos, kietų veido bruožų, baltai švytinčiais dantimis ir lieso kūno, kurio raumenys aptempti šiurkščia oda, ji atrodo nesunaikinama.

Bet stovėdama šalia aš pajutau, kad ji už mane kažkaip moteriškesnė. Ne savo išore, bet nusiteikimu, nedrąsumu, lyg bejėgiškumu, su kuriuo nieko bendro neturi jos tvirtas kūnas. O aš, savo švelnia, išblyškusia, išlepinta oda ir apvaliomis formomis jaučiausi vyriška, drąsi, nieko nebojanti ir... ne tokia, kokia moteris turėtų būti...

Tas jų paslėptas moteriškumas, turbūt ir pririša masajų vyrus, nes, nors galėdami turėti kelias žmonas, daugumas jų pasitenkina viena, pas kurią visada grįžta, nors ir iš tolimos ir labai nuotykingos kelionės. Skyrybų pas juos nedaug, nors pagal papročius jos leidžiamos.

Bet moters vaidmuo pas masajus labai savotiškas: ji tvirta sunkiose gyvenimo sąlygose, moteriška savo nuolankume ir bejėgė visiškame nuvertinime, nes yra savotiška prekė: imdamas ją į žmonas, vyras moka jos tėvui galvijais. Už vieną moka daugiau, už kitą — mažiau, žiūrint kaip labai vyras nori vesti ir kaip aukštai tėvas vertina savo dukterį.

Norėdamas persiskirti, vyras grąžina žmonos tėvui dukterį ir, kad tas priimtų ją atgal, vėl moka. Gal tai yra dar viena iš priežasčių, kodėl taip mažai skyrybų — jos per brangiai kainuoja.

Nors civilizacija žmogų keičia, Kenijoj moters gyvenimą ji mažai palietė. Ten vyras dažnai dirba mieste, kur ir gyvena, o moteris su vaikais prižiūri ir apdirba žemės sklypelį, kuris yra toli už miesto, ir į kurį vyras nuvyksta tik kartą į mėnesį ar net rečiau. Tiesa, jis žmonai nuveža dovanų krautuvėje pirktą medžiagą, moteris gal čia jau turi kibirą, verda kavą ir plaukų netepa alyvuota žeme, bet vienišas, sunkaus darbo gyvenimas jai kasdieninė duona.

Žinoma, miesto afrikietės jau mažiau skiriasi nuo kitų pasaulio moterų, bet ir čia jos dažniau slepiasi už vyro pečių ir gatvėse, viešose vietose mažai tesi rodo.

Etiopijoj moterys jau kitokios. Jau vien tik savo išvaizda labai skiriasi nuo Kenijos ar Tamzanijos moterų.

Etiopietės yra rafaeliško stiliaus, tokios apskritutės, minkštutės, kakavinės spalvos, bet ne negrės. Didelės jų akys žiūri nuolankiai, nedrąsiai, bet staiga užsidega liepsnelėmis, kurias jos tuojau paslepia nuleisdamos tamsias blakstienas. Jų tamsūs, tankūs plaukai supinti į šimtus smulkių kaselių, kurios lyg plonos virvelės stangriai apjuosia viršutinę galvos dalį iki ausų, o nuo čia iškedentą, pasipūtusią karūna krenta iki

pečių. Tokia šukuosena reikalauja kelių valandų darbo, nes juo smulkesnės tos kaselės ir juo jų daugiau, tuo gražiau.

Dėvi etiopietės daugiausia baltomis markizeto suknelėmis, kurių apačia išsiuvinėta gėlytėmis, arba apsiūta spalvotais kaspinais. Tokiais pat apsiuvinėjimais papuoštos ir baltos markizetinės skaros, kuriomis jos apsisiaučia pečius ar prisidengia galvas.

Jos atrodo labai moteriškos ir savotiškai paslaptingos, nes nežinai, bet jauti, kad kažkas slypi po tuo ramiu paviršiumi.

Bet tokios yra miesto etiopietės.

Vos privažiuojamuose kaimuose ir mažuose miesteliuose, moterų gyvenimas yra labai sunkus ir vargingas. Atrodo, kad visa darbo našta krenta ant jų pečių, o vyrai, nieko neveikdami, stovi pašaliais arba susėdę ant rausvos žemės tinginiauja per dienas vieni kitų kompanijoj. Moterys, prisirišusios raisčiais ant nugaros didžiulius ąsočius, lipa į kalną vandens ir dar su sunkesne našta grįžta namo. Jų rūbai žemėti, sudulkėje, iš baltų virtę pilki, kojos ir rankos suskirdusios, o 30 metų moters veidas atrodo kaip džiovinta slyva.

Tačiau, lyg neprarasdamos vilties, ir jos susipina plaukus į smulkias kaseles, o galus iškedena... Bet tos pastangos veltui, nes niekas nebegali grąžinti prarasto grožio ir švelnumo, kurį sunaikino sunkus darbas ir vargas.

Nesunaikinamas betgi lieka jų moteriškumas.

Kai lankėm vieną kaimą, kuriame gyvena nuo Saliamono laikų čia užsilikusi Etiopijos žydų gentis, užtikom moterį, žindančią krūtimi vaiką. Vienas ekskursantų pakėlė aparatą ją nufotografuoti. Aš sulaikiau kvapą, nes atrodė, kad tai yra toks privatus ir intymus tos moters gyvenimo momentas, kad yra brutalu į jį veržtis pašaliečiui. Mano nustebimui, moteris nesupyko, bet atsitiesė, pasitaisė vaiką ir iškėlusi galvą ramiai žiūrėjo į fotografą. Jos toje reakcijoje buvo tiek pasididžiavimo savo moteriškumu, kad aš susigėdau savo nuogastavimų ir pagalvojau, kad civilizuoto pasaulio moteris pamiršo tikrą moteriškumą ir iškreipė jo sąvoką. Ji slepia tai, kuo turėtų didžiuotis.

Etiopijoj pastebėjau, kad draugystė daugiausia mezgasi vyrų su vyrais, o moterų su moterimis. Ir tik jaunos porelės vaikšto drauge. Žinoma, kartais matai visą šeimą kur sode, bet ir ten žmona sėdi daugiau su vaikais, o vyras vaikštinėja aplinkui ar kalbasi su draugais.

Gal būt, todėl afrikietės yra gana šaltos turistėms moterims, kurios keliauja su vyrais, arba vienos, mišrioje kompanijoje.

Ir aš jų akyse mačiau lyg nepasitikėjimą, apkaltinimą ar net smerkimą, kad esu viena, kad neatrodau nuolanki, kad jų vyrai mane aptarnauja, nors ir už pinigą, nors tai ir yra jų darbas.

Jei skirtingų kraštų žmonėms būtų sunku bendrauti, tuo sunkiau būtų bendrauti skirtingų kraštų moterims. Pažanga labiau pakeitė moterį, nei ji pakeitė žmogų bendrai, ir kas Afrikoje, gal būt, yra moteriška, tinkama ir padoru, mūsų akyse tai yra atsilikimas, nesupratimas ir beteisiškumas.

Bet nenorėčiau tvirtinti, kad įsigijusios lygias teises, civilizuoto pasaulio moterys atrodo labiau patenkintos ar laimingos, nei laukinės afrikietės. Gal ir teisingas posakis, kad "kiekviena lazda turi du galu", nes neįmanoma ką nors įsigyti, nieko nepraradus.

VASAROS AUDRA

C. L.

Sevilijos mieste, prie Gualdakviviro upės, dideliais medžiais apsodintu taku vaikščiojo du jaunuoliai: stambi, gražaus veiduko mergaitė ir aukštas lieknas vyras. Nors buvo giedras ir labai šiltas vidurvasario vakaras, mergaitė buvo apsivilkusi lietpalčiu. Juodu ėjo susikibę už rankų.

— Man patinka, kai mudu einam taip už rankų susikabinę — tarė jis.

— Kodėl?

— Tai rodo, kad mudu esam artimi...

— Tikrai yra laimė turėti ką nors artimą, eiti kartu už rankų susikabinus.

— Teisingai. Tai kodėl tu nori išvykt rytoj?

Ji tylėjo.

— Kodėl? Todėl, kad rengiesi susižieduoti su tuo svetimu turtingu vyru, o aš tik vargšas medicinos studentėlis — štai kodėl!

— Henris nėra svetimas.

— Man jis svetimas.

Juodu abu nutilo. Eidamas jis galvojo, kad šita mergaitė — trečia, kurią jis šią vasarą atsisveikina. Viena buvo Romoje, kita — Paryžiuj. Bet anas atsisveikinti nebuvo sunku. O šita... tai vis dėl to jos lietpalčio — galvojo jis. Šį karštą vasaros vakarą ji dėvi užsegiotą lietpaltį. Per ištisas dvi savaites, kai jis ją pažino, ji vis dėvėjo tą patį užsegiotą lietpaltį. Dėl to, kad pražudė savo lagaminą ir dabar keliavo po Europą teturėdama tik dvi marškones sukneles ir lietpaltį, kurį dėvėjo norėdama paslėpti savo pigią suglamžytą aprangą. Kiekvieną kartą pažvelgęs į ją jis jautė, kad jis lyg tirpsta iš pasigailėjimo, o gal iš meilės. Ir štai ji išvyksta, ir jis nebegalės jos globoti.

— Aš negaliu įsivaizduoti, kad tu ryt jau išvyksti, o ateinančią savaitę susižieduosi su kitu...

— Kai tu šitaip sakai, aš nesuprantu ar tau tikrai gaila, kad aš išvykstu, ar tu tik erzini mane.

— Kiek aš iš tavo kalbų supratau, tu Henrio nemyli. Tu tik laikaisi jo, kad jis turtingas ir todėl su juo tu jausiesi saugi.

— Tik dvi savaitės kai aš tave pažįstu, o su Henriu mes kartu užaugom...

— Taigi. Henris nuo mažens tau buvo saugumo simbolis, ir dabar tau trūksta drąsos nuo jo atsipalaiduoti ir laisvai pažvelgti į savo ateitį. Aš irgi turėjau savo vaikystės dienų draugę, bet aš nė nebandžiau prie jos prisirišti visam laikui.

— Atrodo, kad tu stengiesi man kažką pasiūlyti... Ji giliai atsiduso ir ilgu žvilgsniu pažiūrėjo į jį.

— Taip. Gal būt, kad aš nuo pat kūdikystės jaučiausi nesaugi. Gal būt ir dabar esu tokia. Pavyzdžiui, kad ir šis lietpaltis. Daug Amerikos mergaičių vasaros metu keliauja po Europą ir labai maloniai praleidžia laiką. Bet tikrai nedaug yra tokių vištelių kaip aš, kurios pameta savo daiktus ir turi vaikščioti apsisiautusios lietpalčiais, kad žmonės nematytų jų suglamžytų ir pigių suknelių... Ir žiūrėk — Henris man paskambino iš New Yorko ir... argi tu nesupranti?

— Ne, aš nesuprantu. Argi tau negera su manim?

— Taip, bet...

— Klausyk, tau pakako drąsos, Henriui pakvietus, viską mesti ir važiuoti pas jį. Ar tikrai tau nepakaktų drąsos kitaip pasiryžti? Kai tu esi su manim, man taip šviesu ir gera...

Ji valandėlę ėjo galvodama. Staiga sustojo ir tarė:

— Gerai. Tu mane įtikinai. Aš nevažiuoju rytoj. Grįšiu kartu su tavim, ir kai tik pasieksim Ameriką, galėsim tuoj pat apsivesti.

Staiga jį lyg kas šaltu vandeniu būtų apliejęs. Pasijuto tarsi sugautas. Kraujas mušė į galvą ir jam atrodė, kad net jo plaukai pasistojo.

— Pasakyk teisybę — jautiesi sugautas, ar ne? Tarė ji.

— Taip... — prisipažino jis.

— Aš taip ir maniau. Atleisk man, aš tik pajuokavau.

— Negražu šitaip žmogų išgąsdinti. Juk žinai, kad viskas, kas netikėtai užklumpa yra baisu. Tu turi duoti man laiko susigyvent su vedybų idėja.

— Kiek laiko tau reiktų?

— Kol baigsiu universitetą, gal kol įsigysiu daktaro laipsnį...

— Dveji metai. Treji... Ji atsiduso.

— Per dvejus metus ir tu juk pasieksi mokslo laipsnį... Kvailiai, kurie meta universitetą dėl vedybų.

Juodu pasuko į gretimą parką.

— Kad mudu būtume kartu — svajojo jis — ar ne būtų mudviem geriau gyventi, negu su kuo nors kitu?

Ir staiga jį sugriebė išgąstis. Juk ji rytoj išvažiuoja. Ji greit ištekės už kito! Jis pasijuto esąs uždarytas kažkokiame urve, tuo tarpu kai ji šypsodamasi eis, laikydamasi už rankų, su kitu. Ir perimtas baimės jis pasilenkė prie jos.

— Tiesą pasakius aš nemanau taip greit siekti daktarato. Mano tėvas yra labai turtingas. Aš galiu būti jo asistentas ir galiu taip pat greitai praturtėti. Ar tekėsi už manęs? Tuoj, kai tik sugrįšim į Ameriką?

Ji pasipurtė lyg kad šaltas vėjas ją būtų staiga perpūtęs.

— Taip greit? Tu rimtai? Juk tai baisu, ar ne?

— Baisu...

— Ne, ne. Tu turi baigt mediciną pirma.

Jis atsikvėpė su dideliu palengvėjimu.

— Taip... Gal ateinančiais metais jau galėsim ką nors tikriau nuspręsti...

— Ateinančiais metais... Arba dar vėliau. Aš būtinai noriu įsigyti bakelaurą.

— Aš myliu tave...

— Aš taip pat myliu tave...

— Pamatysim — tarė ji švelniai.

— Taip. pamatysim...

Jam atrodė lyg didelė vasaros audra būtų persiritusi per juodu. Su perkūnija ir žaibais. Bet dabar jau buvo praėjusi. Su dideliu dėkingumu ir meile jis žiūrėjo į ją. O savo vaizduotėje jis matė daug, daug šviesių ir gražių ateities vasarų kartu su ja...

Iš anglų kalbos išvertė Z. D.

Nuoširdžiai užjaučiame

poetę *KOTRYNĄ GRIGAITYTĘ-GRAUDIENĘ,*

mylimam vyrui mirus —

"Moters" redakcija

ŠEIMA — MOKYKLŲ MOKYKLA

JONAS MIŠKINIS

Pirmiausia, seniausia ir tvirčiausia žmonių draugija — šeima. Joje vyras ir moteris, drauge gyvendami, randa pilną žmogaus paskirtį. Ir jis ir ji, kol vieni tebėra, ilgisi savo pusės ir tik, kai ją susiieško, tuokiasi ir sudaro pastovų vienetą, įgimtos meilės pagrįstą, širdies pasižadėjimų ryšiais susietą. Ir kai ilgesys pasibaigia, tai prasideda abiejų bendras gyvenimas ir bendras tikslas, kurio siekiant, jiems tenka bendrai džiaugtis ir visokiais rūpesčiais sielotis. Jie ne tik vyras su žmona, jie ir tėvas su motina, kai susilaukia vaikų. Su prieaugliu darosi jaukesnis šeimos židinys, aiškesnis ir pilnesnis gyvenimo siekimas. Kai nebe vienudu, tai daugiau laimės, daugiau ir vargo dėl kasdieninių rūpesčių. Taip, tada tėvams deda visokių pareigų ir duoda teisių santykyje tėvų su vaikais, šeimų su šeimomis, artimaisiais, ir su visa aplinkuma. Tai, va, taip šeima virsta žmonių kultūros židiniu, kuris šviečia ne tik saviesiems, bet ir tolimiesiems.

Didžiausia moters paskirtis — būti auklėtoja ir šeimos židinio saugotoja. Moteris gimdo, auklėja ir daro vaiko būdą. Kokį išauklėja, tokį ir gauna visuomenė. Skaitydami didžiųjų žmonių biografijas, kaip Napoleono, Goethes ar ar kitų kurių, randame kalbant ir apie jų motinas. Tėvas daugiau duonos ir kitų gėrybių pelnytojas ir kūrėjas, motina — tų gėrybių saugotoja. Teisė gina šeimos vienybę, o moralė ją tvirtina.

Ir mūsų praeityje randame gražių pavyzdžių. Reikia manyti, Birutė turėjo būti pranaši motina, kad išauklėjo Vytautą Didįjį. Taigi ne politikoje ar viešame gyvenime didysis moters pašaukimas. Šeimos židinyje, kaip kokiame spektre, pasireiškia šviesi ir įvairi jos galybė. Jos religingai sielai nūdien prieinamas mokslas ir menas, o kartais ne svetima ir politika.

Bet motinos auklėtojos niekas neatstos. Iš jos eina meilė vyrui, vaikams, tėvynei ir visiems kilniems dalykams. Meilė gimdo idėją. Ir poetas Tadas Mickevičius, idealizuodamas senovės Lietuvą, sukūrė tipą moters Gražinos, kuri, kad ir nemokėdama ginklo valdyti, stoja vieton vyro vadovauti kovoje su priešais, laimi kovą nors ir pati žūsta. Mickevičius savo poezijos giliam kūriniui naudojosi tikru Lietuvos krašto praeities atsitikimu. Argi mus nestebina prancūzės Joannos D'Ark didvyriškumas? Buvo paprasta kaimo mergelė, neišmananti karo priemonių, bet, pagauta įkvėpimo, stoja vadu, įkvėpia drąsos kariams, įkvėpia pasitikėjimo savim, nugali priešus ir išvaduoja Prancūziją iš nelaisvės.

Šiaip ar taip, šeimos vaidmuo civilizacijos pažangoje yra visų didžiausias. Jos dėka tegalėjo rastis platesnių bendravimo santykių, kurtis įvairių draugijų. Drąsiai galima sakyti, kad šeima yra kertinis akmuo visuomenės santvarkai. Antra vertus, stiprėjant tautai ir valstybei, stiprėja ir šeimos pamatai. Tiesa, šiandieninė šeima labai skiriasi nuo pirminės. Teisė nustato tėvų santykius su vaikais, vienų pareigas kitiems, nurodo pareigas visuomenei ir valstybei. Kultūringam pasauly šeima dabar turi žymiausią vietą civilinėj teisėj, šeimos svoris visuomenėje didžiausias, ja rūpinasi Bažnyčia ir valstybė. Saugodama tą pagrindinį visuomenės santvarkos narvelį visokiais atvejais, valstybė deda jam nemaža pareigų.

Kai paira bendroji visuomenės tvarka, kai nei asmuo, nei nuosavybė negerbiama tada ir šeimai atsiranda daugiau pavojaus. Dažniausia taip atsitinka visuomenę sukrėtus karui arba revoliucijai, vadinasi, kai gyvenimas iškrypsta iš nustatytų vėžių. Taigi, kaip kiti kraštai, taip ir mūsų tauta po Pirmojo ir Antrojo Didžiojo karo pajuto daugiau šeimas krinkant. Jei mes suprantam, kad šeimos irimas yra žalingas tautai, tai turim, žiūrėdami jos gėrio, šalinti tą žala. Nes ji silpnina tautos atsparumą, blogai nuteikdama mūsų priaugančias kartas. Mes juk tikim, kad tik sveika, pastovi ir tvirta šeima tegali pavergtą laisvę atgauti ir sukurti stiprią Lietuvą. Jei taip, tai šeima nėra vien privatus dalykas, su kuriuo kaip kas norėdamas gali elgtis.

Šeimos irimo vieni įstatymai, kad ir griežčiausi, nesustabdys, jei neateis pagalbon moralė. Vyrai ir moterys turi suprasti, kad idealai tie patys šeimai, tautai, tėvynei ir visoms dvasinėms gėrybėms. Buities kovoje pasireiškia jų

reikalų solidarumas, o ne priešingumas. Ko siekia, tai siekia eidami iš vieno, greta, o ne skyrium. Vienybės ženkle yra laidas nugalėti, šeimai pasireikšti. Jei šeima suirtų, tai ir visas tautos gyvenimas pairtų. Jei pamatai griūva, rūmas nebegali laikytis.

ŠEIMINIS SKANDALAS IR JO ĮTAKA VAIKAMS

J. GOBIS

Dažnai tėvai savo pyktį išlieja šeimoje rėksmais, biauriais keiksmais ir net smurto panaudojimu, o po to jų santykiuose įsigali ledinis šaltis, nesikalbėjimas. Tai yra šeiminis skandalas, kuris dažniausiai kyla iš seksualinio pavydo, iš skurdo ar iš girto triukšmavimo, o nuo tokio skandalo daugiausia nukenčia ne skandalo partneriai, o jų vaikai.

Iš paviršiau žiūrint, atrodo, kad vaikai mažai ką pastebi, nekreipia dėmesio į suaugusius, tačiau giliau pažvelgus, — jie girdi ir mato. Jiems širdį slegia baimė ir gailestis, o to pasėkoje lieka pakirstas jų saugumo jausmas, pasitikėjimas savo motinos ir tėvo gerumu ir lieka pastovūs randai sieloje. Tokie skandalai tėvų tarpe sukelia jų vaikams avarsiją, nepasitikėjimą tėvų meile, pakerta tėvų autoritetą vaikų akyse. Tatai pažemina tėvus vaikų akyse labiau negu rykštė ar diržas už nusikaltimus.

Anksčiau, kai psichologijos mokslas dar tebuvo užuomazgoje, nuo vaikų bu-

vo slepiami visokie susijaudinimai, auklėjime buvo vadovaujamasi natūraliu instinktu. Nebuvo prie vaikų kalbama apie finansines bėdas, nepasisekimą darbe ar tarnyboje ar susipykimus, nesantaiką giminių tarpe. Vaikai nebuvo vedami ligonių lankyti, į laidotuves, numirėliai jiems nebuvo rodomi, ir nesusipratimai tarp tėvo ir motinos buvo nuo vaikų laikomi paslaptyje. Pasikeitimas piktais žodžiais vyko "prie uždarų durų", kai vaikai užmigdavo. Asmeniniai nemalonumai buvo pasilaikomi sau patiems, savosios problemos nebuvo išstatomos viešumai, parodai, buvo laikomos šeiminėmis, asmeninėmis paslaptimis. Ypač nuo vaikų buvo slepiamos. Vyravo įsitikinimas, kad žmogui reikalinga rami, be rūpesčių vaikystė, nes kitaip jis neužaugtų sveikas ir stiprus.

Modernioji psichologija, padarius daug tyrimų ir jų rezultatus užrašius į storas knygas, priėjo maždaug tokią pat išvadą: žmogaus išgyvenimai vaikystėje, ypač baimė, nesaugumo jausmas, sužaloja jo iniciatyvą, pasitikėjimą savimi ir kitais, padaro žmogų psichiškai raišą visam gyvenimui. Neurotiški pakrikimai, visokios nervų ligos visada savo pradžią, savo šaltinį turi ankstyvos jaunystės pergyvenimuose, nors iš paviršiaus žiūrint atrodo esą sukelti kitų priežasčių, rašo Alina Žeranska str. "Awantura w Domu". (laikr. "Związkowiec").

Susipykę tėvai neretai daro vieną dalyką, kurs vaikui yra labai biaurus ir žalingas: kai tėvas ar motina bando vaiką patraukti į savo pusę savo kivirčo partnerio sąskaiton. Kai norima mažą vaiką patraukti į save, tai daro dovanomis ir perdėtu pataikavimu, o kai vaikai yra paaugę, tai daroma savo paslapčių, kivirčo priežasčių atidengimu, savo partnerio apjuodinimu. Nors argumentai ir būtų teisingi, tačiau jie motinai ar tėvui daro didelę skriauda ir toks elgesys vaikui yra biaurus ir ji morališkai atstumia nuo abiejų. Per tai berniukas ar mergaitė netenka pagarbos tėvams ir pasitikėjimo tėvų institucija, dvasiniai ryšiai tarp tėvų ir vaikų atsipalaiduoja. Tokiems jaunuoliams darosi sunku patiems savo vertingą šeimą sukurti, arba vyksta priešingai: norisi patiems asmeniškai parodyti, kad jie geresni už savo tėvus. Ir vienu ir kitu atveju yra bloga.

Kiekvienas iš mūsų jaučia reikalą kam nors atverti savo širdį bei jos paslaptis, norisi pasirodyti savo artimui geresnėje šviesoje, bet tai neturi vykti vaikų sąskaiton. Ir patiems tėvams toks atvirumas yra pavojingas, jei nesame tikri, jog paslaptis bus išlaikoma. Sielos, sąžinės paslapčių atidengimas turi būti rezervuojamas psichiatrui, rašo Dr. Victor E. Frank knygoje "Aerztliche Seelsorge" (Wien, 6 laida, 180 pusl.). Psichoanalizės tėvas S. Freud rekomenduoja pasaulietinę išpažintį — atidengti savo sažinės paslaptis geriems draugams. Mes manome, kad geriau dvasinė išpažintis negu pasaulietinė — atidengti savo sąžinę ne vaikams, o kunigui per išpažintį.

☆ ☆

☆

LYGYBĖS TEISIŲ BESIEKIANT

Pranys Alšėnas

Viso pasaulio moterys, tiesą pasakant, yra praėjusios gana ilgą kelią ir kovojusios gana sunkią kovą emancipacinės kovos bare. Ir nūdien yra kraštų ir sričių, kur moterys anaiptol dar neturi lygių teisių su vyrais. Kitur jos net balsuoti dar negali, mat tenai sakoma, jog valdžios rinkimas — ne moterų biznis. Žinoma, tokių kraštų ir vietovių nebedaug pasaulyje. Moterų teisės jau beveik visur, jei ne lygios, tai apylygės su vyrais, o jeigu atgręžtumėm akis į Šiaurės Amerikos žemyną (JAV-bes, Kanadą), tai čia moterų teisės jau tikrai, atrodo, daugelyje atvejų net didesnės už vyrų. Čia daugelyje šeimų jau vyrauja tikras matriarchatas. Tėvo rolė šeimoj dažnai visiškai net nebežymi: viską valdo ir diktuoja tik motina.

Bet ar tai supranta moterys? Anaiptol, ne! Joms dar vis permaža tų teisių, jos vis dar tebekovoja aną vadinamąją emancipacijos kovą, kurią reikėjo jau seniai pamiršti. Neseniai skaitėme kanadiškoj spaudoj, jog grupė kanadiečių moterų kreipusios į Karališkąją komisiją (Royal Commission), kad būtų patikrintos visos sritys (darbo ir profesijų laukuose), kur dar moterys neturi lygių teisių su vyrais. Ir, jeigu tokių vietų atsirastų, prašoma tai išlyginti, pravedant, netgi, atskirus ir papildomus įstatymus.

Jeigu nežinotume tikrosios padėties, mes, vyrai, gal pasakytume: padėk joms, Praamžiau, išsikovoti tokias teises ir neturėtų arba prarastų lygybę atgauti!

Deja, iš visko atrodo, kad moterys čia, Kanadoj, ieško to, ko nepametusios. Kalbant apie "lygybę", norisi klausti, ar išviso žino tos kanadietės "ladies", ko jos nori? Pirmiausia joms reikėtų susipažinti su moterų teisėmis anapus "geležinės uždangos". Tenai moterų teisės tikrai lygios su vyrais, bet, kažin, ar tokios "lygybės" norėtų kanadietiškosios ponios. Ištikrųjų, vadinamoj socialistinėj sistemoj (tikriau būtų pasakius — bolševikinėj arba komunistinėj), moterys yra skatinamos palikti virtuves ir vaikų auklėjimą, pasukant savo kelius į industriją, namų statybą, kelių tiesimą, etc.

Sovietų Sąjungoj ir raudonojoj Kinijoj vyrai su moterimis (arba moterys su vyrais)randa lygybę, bedirbdamos ranka rankon prie gatvių švarinimo, namų statybos, miško kirtimo, darbe kasyklose, uostuose ir kitokiose "lygiose su vyrais" pareigose. "The Labor News Digest" nurodymu, Sovietijoj 48% darbo jėgos sudarančios moterys ir 48 milijonai sovietinių moterų (nežiūrint, ar jos ištekėjusio, ar ne ir ar turi vaikų) dirbančios "fulltime" darba įvairiose įmonėse ir fabrikuose. Jokių specialių išimčių (nei fizinių, nei šeimos pareigų krypties) joms ten nedaroma.

Straipsnyje "A Pilot's View of Communism" kinietis autorius Kao Yuchung (kuris pabėgo iš raud. Kinijos į Formoza) rašo apie moteris raudonojoj Kinijoj. Tenai, esa, joms neduodamas, netgi, "time off" vaikui pagimdyti. Jis pats matęs moterį, bedirbančią prie javų kūlimo, kur ji su-

kritusi ir šiauduose pagimdžiusi kūdikį.

Laikraštyje "The Australian", (1967 m. vasario 21 d. laidoj) australietis Gen. ltn. Walt rašė apie vietnamietes moteris, kurios buvusios įvilktos į Š. Vietnamo karių uniformas ir kurių daugelį lavonų bei sužeistų randama kovos laukuose prie demilitarizuotosios zonos, skiriančios Pietinį ir Šiaurinį Vietnamus. Tame straipsnyje Generolas dar priduria, jog jo žiniomis, raudonasis Vietnamas, kartu su vyrais, moteris išsiunčiąs į frontus kovoti vos po dvidešimties dienų apmokymo. Tai bent "lygybė" moterų su vyrais!

Katalikiškam laikrašty "Our Sunday Visitor" apie moterų teisių lygybės su vyrais siekius yra rašiusi ir produktyvi žurnalistė (pusiau lietuvė, nes motina buvo lietuvė), Patricia Young, kuri, tačiau, nemananti, kad čia Kanadoje, dar bebūtų reikalinga bent kokia kova emancipacijos fronte. Anot jos, "iš mano pusės, aš nenorėčiau nei kovoti, nei pirktis kitokių teisių, kokias mes, moterys, turime Kanadoj". Moterys, iš viso, jos manymu, nėra lygios su vyrais. Esą, taip ir turi būti. Ir todėl, girdi, "Vive la difference!" (Tegyvuoja skirtingumas). Moterys, esą, jeigu lygios su vyrais protiniai, tai, anaiptol, nėra lygios fiziniai ir, ištikrųjų, nelygios emociškai bei psichologiškai. Ir kodėl? Jeigu, girdi, Dievas būtų norėjes sutverti vyrus ir moteris lygiais, jis būtų sutvėręs visus vienodus ir būtų taip patvarkęs, kad kūdikiai gimtų ne iš motinų, bet augtų ant medžių, kaip . . . bananai.

Patricijos manymu, nieko bloga, jei moterys nori lygybės siekdamos būti daktarėmis, advokatėmis, dantistėmis ir t.t. Taip lygiai ir šeimose, jeigu jos nori lygybės ir bendro susitarimo su vyrais vaikų auklėjime. Bet, girdi, tepalieka mus (žinoma, moteris — Pr. Al.) vienas tos "suvyriškėjusios" moterys, kurios ir nūdien tebekovoja "lygybės teisių" fronte. Moterys, esą, skirtos kitokiems — moteriškiems tikslams, negu vyrai, nes pats Dievas taip jas sutvėrė ir taip norėjo. Esą, didžioji dauguma moterų šitai supranta ir šitokiai tezei pritaria.

Tenka ir mums, vyrams, tik pritarti šitokiai minčiai. Kanados ir Amerikos moterys, anaiptol, nėra vyrų užguitos ir atstumtos nuo joms priklausančių teisių, taigi ir jų kova "dėl lygybės su vyrais" — yra kova su vėjo malūnais...

Dail. Gražina Butauskaitė Firinauskienė mirė Adelaidėje, Australijoje. Velionė buvo gimusi 1918 m. Liubave, skulptorės diplomą įsigijusi Kauno meno mokykloje. Šv. Kazimiero koplyčią puošia jos sukurtos didžiulės šv. Kazimiero ir Šiluvos Marijos statulos. Jos daug darbų yra įsigiję Melburno ir Adelaidės lietuviai. Vėžio pakirsta, velionė paliko 83 metų amžiaus motiną ir dvi besimokančias dukreles. Palaidota Cheltenham kapinėse. Australijos lietuviai jos šeimai šelpti renka aukas, kurias galima siųsti Anelei Urnevičienei, 11 East Pallant St., L. North Adelaide, 5006, S. A., Australia.

Dail. A. Merker-Vitkauskaitė buvo išstačiusi tris skulptūras parodoje, kuri vyko spalio mėn. New Jersey valst. muziejuje. Dailininkė dėsto skulptūrą ir tapybą Teneck ir Fort Lee vidurinėse mokyklose.

Dail. Gražina Sirutytė dirba komercinio meno srityje, ji yra baigusi Traphagen School of Fashion.

Sol. Janina Šalnienė dažnai pasirodo lietuviškuose parengimuose, neseniai atliko programą L. D. Kunigaikštienės Birutės Dr-jos koncerte, kurio pelnas eina šalpos reikalams.

Lenkijoje mirė muzikė **Gražina Bacevičiūtė.** Ji buvo pagarsėjusi smuikininkė ir kompozitorė, dažnai dalyvavo įvairiuose tarptautiniuose festivaliuose. Už savo kompozicijas yra gavusi premijas.

SKAITYKIME
IR
PLATINKIME
VIENINTELĮ
MOTERŲ
ŽURNALĄ
"MOTERĮ"

Dail. Ilonos Peterienės tapybos darbų parodą Klevelande Čiurlionio ansamblio namuose, rugsėjo 6—7 d. d. rengė "Tėvynės garsų" radijo programa savo veiklos dvidešimtmečiui atžymėti. Los Angeles gyvenanti jaunosios kartos dailininkė meną yra studijavusi Los Angeles kolegijoje, Berkeley universitete, meno mokslų bakalauratą įsigijusi Kalifornijos universitete. Jos kūriniams būdingas temų įvairumas, spalvingumas, giedri nuotaika, polinkis į abstraktizmą. Čiurlionio ansamblio namuose bus išstatyti 28 tapybos darbai.

Dr. Aldonos Šlepetytės-Janačienės— Lietuvių Katalikių Moterų Organizacijų Pasaulinės Sąjungos (LKMOPS) pirmininkės atsilankymo Paryžiuje proga, LKMOPS atstovė prie Tarptautinės Katalikių Moterų Organizacijų Unijos (WUCWO) B. Venskuvienė suruošė savo rezidencijoje priėmimą. Be kitų žymių įvairių Europos kraštų katalikių veikėjų, į priėmimą atsilankė Tarptautinės Katalikių Moterų Organizacijų Unijos Pirmininkė P. Bellosillo. Viešnios ir svarbaus pasaulio katalikių moterų sąjūdžio pirmininkė buvo išsamiai supažindintos su dabartine Lietuvos padėtimi bei LKMOPS veikla.

Prieš išvykdama iš Paryžiaus, Dr. A. Šlepetytė-Janačienė padarė vizitą Tarptautinės Katalikių moterų Organizacijų Unijos Centrui Paryžiuje, kur buvo gražiai ir šiltai priimta.

Br. B. Rukšėnaitė, dirba mokslinį darbą Argentinoje, Buenos Aires provincijoje, I. N. T. A. eksperimentinėje žemdirbystės srityje. Baigusi mokslą, gavo J.T.O. stipendiją ir porą metų specializavosi J.A.V.

Dail. A. Tamošaitienės meno paroda įvyko š. m. spalio mėn. 8—19 d. Otavoje, Little Theatre Art Gallery. Buvo išstatyta 30 aliejaus darbų. Paroda praėjo su pasisekimu.

Žurnalistės Rasos Gustaitytės psichologines problemas nagrinėjantį straipsnį "Fear" ("Baimė") paskelbė dienraščio 'Los Angeles Times" sekmadienio laidos žurnalas "West". Tame pačiame žurnale anksčiau ji recenzavo Antonioni naująjį filmą "Zabriekie Point". Paauglių problemoms skirtą R. Gustaitytės knygą "Turning On" yra išleidusi McMillan leidykla Niujorke.

Atrado save. (Dvi Australijos lietuvės menininkės). Kai žmogus, palipęs į savo gyvenimo viršukalnę, su nerimu ima dairytis — vienoj pusėj praeitis, jaunystė, o kitoj tas kelias, kuriuo reikės leistis žemyn — tada labiausiai pradeda vertinti laiką, kuris dabar jau šuoliais bėgte bėga. Jei jaunystėje buvo laiko marios ir jis buvo eikvojamas ramia širdimi, tai dabar lyg darosi nejauku, kad tą negrįžtamą laiką leidi be reikalo. Laimingos moterys, kurios ir šitokiame amžiuje šalia šeimos pareigų, tą bėgantį laiką paverčia produktingu ko nors siekimu. Mokytis, studijuoti, o taip pat ir visuomeniniame darbe, bei mene pasireikšti niekad nėra pervėlu. Čia norėčiau paminėti dvi Australijoj gyvenančias lietuves menininkes, kurios meną pradėjo studijuoti jau čia atvažiavusios, praėjus tam sunkiamjam įsikūrimo laikotarpiui.

Skulpt. J. Pocienė

Skulptorė Jieva Pocienė-Sakalauskaitė, gyvenanti Adelaidėje australų visuomenės ir kritikų yra labai aukštai įvertinta. Josios skulptūros yra iš geležies, vario ir kt. metalo. Kompozicija paremta keičiant plokštumas. Gaunasi masės iliuzija, bet tikrumoje tos masės nėra. Pirmieji jos darbai buvo iš medžio, gipso ir molio. Paskutiniu laiku naudoja tik metalą. Savo namų sodelyje skulptorė turi įsitaisiusi nemažą studiją, kur valandų valandomis kaitina, kala, lydo geležį ir "pagimdo" nuostabias figūras, kūrinius, kaip "Vabalų šokis", "Saulėtekio ritmas" ir kt. Nekartą teko girdėti nusiskundžiant, kad ir rankos nudegę, ir plaukai nusvilę. O kiek reikia kantrybės?

J. Pocienė yra gimusi Panevėžio apskrity, studijavo Kauno universitete. Tapybos niekad nemėgo, bet jau vaikas būdama, nusižiūrėjusi į savo dėdę skulptorių, iš medžio lipdė įvairias figūrėles ir dovanodavo savo tėvui urėdui, kuris buvo pirmasis josios meno įvertintojas. Kai po karo su šeima įsikūrė Australijoj, kai jau vaikai pradėjo eiti į gimnaziją, o vyras studijavo civilinę inžineriją ir ji pati pradėjo lankyti Adelaidės Meno Mokyklą. Didelis noras siekti meno, 35-ių metų moteriai nesudarė kliūties kartu su 17 metų mergaitėmis sėdėti tame pačiame suole. Per trejus metus užbaigė keturių metų kursą su kreditais. Po to dar specializavosi skulptūroje ir įsigijo diplomą. Nuolat dalyvauja įvairiose parodose, kur ne kartą jos skulptūros įvertintos kaipo geriausios. Š.m. liepos pradžioje suruošė savo kūrinių

Dail. I. Jokubauskienė

parodą, kur išstatė 30 įvairių skulptūrų. Visi P. Australijos dienraščiai labai šiltai atsiliepė. Parduota 13 skulptūrų. Daug josios darbų yra nupirkę žymūs meno žinovai, o kūrinį "Requiem" įsigijo Pietų Australijos Meno Galerija. Įdomios gipsinės stacijos puošia vieną naują Adelaidės bažnyčią, lietuviškas smūtkelis — Šv. Kazimiero koplyčios šventorių, paminklas žuvusiems už Lietuvą — Lietuvių Namų sodnelį.

Dailininkė Irena Jokubauskienė gyvena Melburne. Yra gimusi Žemaitijoj, Smilgevičių šeimoje. Visai mažutė neteko abiejų tėvų. Augo savo dėdės globoje Užventyje, Marijos Pečkauskaitės sename dvare. Be abejo, romantiška dvaro aplinka jos jauną sielą jau tada nuteikė menui. Dar Lietuvoje ištekėjo už inž. A. Jokubausko ir karo blaškoma su vyru ir maža dukrele Danute atvyko į Australiją.

Užklausta, kokie motyvai ją paskatino jau tokiame amžiuje pradėti studijuoti, ji atsakė: "Kai jau įsikūrėme, kad galėčiau patogiai gyventi — atsisakiau iš tarnybos, kad galėčiau pabūti namuose. Bet nerami dūšia neilgai džiaugėsi keturių sienų prieglobstyje. Priešingai, pasijutau labai vieniša, niekam nereikalinga, nieko gero neatsiekusi. Kadangi visada mėgau ir domėjausi menu, nutariau eiti jo pasimokyti. I. Jokubauskienė pasirinko vieną iš populiariausių Melbourne mokyklų "Victorian Artist Sociaty" tapybos skyrių. Kai po metų ji buvo pakviesta dalyvauti vienoj parodoj ir kai iš aštuonių josios išstatytų paveikslų septyni buvo parduoti, tai buvo viena iš tų laimingiausių dienų, kuri paskatino pasišvęsti menui. Dar ir dabar vis gilinasi ir tobulinasi toje pačioje mokykloje ir jau daug kartų dalyvavo įvairiose parodose, kur kritikų atsiliepimai labai palankūs. Š.m. liepos mėn. Melburne Winter Exhibition dailininkė išstatė vieną savo paveikslą ("Zivago people"), kuris tapo atžymėtas Honourable Mention.

Dail. I. Jokubauskienės kūriniai žmonių yra labai mėgiami ir jieškomi. Jau ne vieno lietuvio namus puošia jos paveikslai.

A. St.

Waterburio Lietuvių Moterų klubo narės, visuotinio susirinkimo metu. Sėdi iš k. į d.: P. Trečiokienė, M. Taruškienė (buv. pirm.), A. Madeikienė, M. Marūnienė, A. Matienė. Stovi iš kairės: A. Brazauskienė, O. Tonkunienė, M. Pesienė, O. Saulaitienė, S. Išlinskienė, S. Vaitkuvienė, D. Venclauskaitė (dabartinė pirm.), A. Vaičaitienė, G. Valiulienė, A. Žemaitaitienė, E. Bražėnienė (buv. pirm.), I. Končienė ir K. Čampienė.

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOS WATERBURIO CONN. SKYRIAUS VEIKLA

Waterburio Lietuvių Moterų Klubas savo tautiniu ir kultūriniu veiklos įnašu praturtina ir taip veiklią Waterburio koloniją. Pažvelgus į metinę klubo veiklą, džiugu matyti, kad klubo atlikta daug gražių darbų Tėvynei ir artimui.

Praeitų metų bėgyje klubo pažymėtina veikla sekanti: 1968 m. birželio mėn. ponų Gaižučių sodyboje suruošė pikniką, kur šeimininkai, inž. P. Gaižutis su ponia visus atsilankiusius nuoširdžiai aprūpino puikia aplinkuma, sukeliant giedrią nuotaiką, kas sudarė gausesnes pikniko pajamas.

1968 m. Hartforde įvpkusiam lojalumo paradui pasiūta 50 lietuviškų vėliavų ir su jomis skaitlingai dalyvauta minėtame parade pasipuošus tautiniais rūbais, Connecticut'o valstijos lietuvių gretose. Tos vėliavos jau keletą kartų panaudotos ir kitomis progomis. Vėliavų medžiagą savo lėšomis nupirko Danutė Venclauskaitė, savo mirusios motinos atminimui.

Iš LMKF centro gauti memorandumai, kaslink pasaulinės žmonių teisės konferencijos, buvo išsiuntinėta senatoriams, kongresmanams ir kitiems valdžios pareigūnams su atatinkamais klubo lydraščiais.

Rugsėjo mėn. klubo narės rinko parašus peticijai ir pasiuntė JAV prezidentui dėl Sovietų agresijos Čekoslovakijoje, kartu primenant ir Lietuvos panašų likimą.

Surengtas spalių mėn. 21 d. rudens balius, puikiai pasisekė. Visos narės kruopščiai dirbo, nesigailėdamos darbo nei lėšų. Išreikština padėka priklauso stalų šeimininkei J. Puodžiukaitienei, loterijos suruošėjoms A. Gylienei ir J. Bajorinienei, taipgi salės jaukumu meniškai papuošti besirūpinančiai G. Valiulienei, talkinant S. Augaičiui, už tautiniais motyvais išdekoruotą sceną.

LMKF suvažiavime New Yorke lapkričio 30 d. Waterburio klubą atstovavo pirm. E. Bražėnienė, A. Madeikienė, M. Pesienė ir V. Liaudinskienė.

Įvykusiame šiemet vasario mėn. klubo susirinkime, ponų Brazauskų namuose, buvo paminėta Lietuvos prezidento A. Smetonos 25 m. mirties sukaktis. Biografinio turinio paskaitas ta proga skaitė K. Čampienė ir J. Puodžiukaitienė.

Vasario 18-24 dienomis, vienos iš didžiausių Waterburio krautuvių lange, klubo pastangomis buvo išstatyta lietuvių liaudies meno išdirbinių: tautinių rūbų, drožinių, gintaro ir kt. Lango gavimu pasirūpino E. Bražėnienė ir L. Garsienė. Šią parodėlę ruošiant, didelis nuopelnas tenka St. Išlinskienei, kuri eksponatus surinko, surūšiavo, krautuvei pristatė ir atsiėmė.

Connecticut'o jaunimo suruoštoje Mohawk kalnuose kovo 2 d. "Lietuvių Dieną" klubas parėmė $15 auka, o po slidinėjimo surengtai jaunimo susiartinimo vakarienei, klubietės suaukojo visą maistą.

Lietuvos nepriklausomybės šventės proga įteikė piniginę auką ALT'ui ir Rezoliucijų komitetui.

Narėms nutarus, kovo 2 d. viename iš gražiųjų miesto restoranų buvo suruoštas jaukus pobūvis — vaišės, savitarpyj pabendraujant ir atsidėkojant artimiausiems darbų talkininkams — savo vyrams. Atvykusi į šį pobūvį centro v-bos pirm. V. Leskaitienė įdomiai pakalbėjo apie lietuvę moterį laisvės ir kultūros baruose.

Bražėnų namuose įvykusiame susirinkime M. Strazdienė iš Hartfordo skaitė paskaitą apie stalų puošimą, kartu demonstravo įvairių progų gėlių puokščių sudarymą.

Baisiojo birželio prisiminimo proga, pirm. E. Bražėnienės dėka, klubas nupirko 20 egz. Tautvaišienės knygų: "Tautų kapinynas Sibiro Tundrose" ir jas išsiuntinėjo su atatinkamu lydraščiu Waterburio ir apylinkių amerikiečių moterų organizacijoms. Taipgi ir penkioms Waterburio aukšt, mokyklų bibliotekoms.

Lietuvių Fondan klubas yra įnešęs $400.—

Žymiam lietuvių veikėjui Erdm. Simonaičiui, dar jam gyvam esant, pasiuntė $25.— auką.

O. Tonkūnienės rūpesčiu, nupirkta Armonienės "Palik ašaras Maskvoje" ir Rukienės "Vergijos Kryžkeliuose", kurios įteiktos Waterburio miesto bibliotekai.

Mirusios knygnešės O. Baltrušaitienės vardu, klubas aukojo $5.— Lietuvos fondui.

Šv. Juozapo lietuviškai parapijai švenčiant deimantinį jubiliejų, klubas įteikė $25.—. Nukentėjusiems nuo karo, į Pietų Vietnamą pasiųsta du siuntiniai.

Motinos dienos išvakarėse, K. Čampienė, per Adomaičio vedamą lietuvišką radio valandėlę, motinų garbei skaitė porą eilėraščių, o už savaitės metiniame klubo susirinkime pirm. E. Bražėnienė jautriai pravedė "Motinos" minėjimą. Ponia O. Tonkūnienė, kurios namuose įvyko ir šis susirinkimas, su įsijautimu kalbėjo apie motinos didį pasiaukojimą savo kūdikiui. Po to išrinkta nauja valdyba ir pareigomis pasiskirstė sekančiai: pirm. D. Venclauskaitė, vice-pirm. ir socialiniams reikalams E. Bražėnienė, iždininkės — A. Madeikienė ir J. Bajorinienė, sekretorė — K. Čampienė. Revizijos k-jon — A. Gylienė. M. Kudirkienė. Valdybos narės — E. Slavinskienė ir J. Šatkauskienė.

Žalumynais paskendusioj Bražėnų sodyboje birželio 8 d. įvyko nuotaikingas klubo metinis piknikas, kurio pelnas, kaip stipendija, paskirta jaunai studentei I. Šiugždaitei, kuri studijuoja lituanistika Fordham'o U-te, New York'e. Jai įteikta $350.— čekis. Asmeniškai jai dar, ta pačia proga, po $25.— aukojo A. Madeikienė ir D. Venclauskaitė.

Linkėtina, kad kruopščių narių dėka gyvai išvystyta klubo veikla ir ateity sklandžiai ir našiai bujotų.

K. Čampienė

MEDUS IR ŠIRDIS

Bitės gamina medų, bičių duoną, pikį, pienelį, vašką. Visi šie bičių produktai yra labai vertingi: jais gydoma arba iš jų gaminami gydomieji preparatai. Kol kas plačiausiai vartojamas medus. Kaip gydymo priemonė, medus žinomas nuo gilios senovės. Medų vertino didieji mokslininkai ir filosofai. Ypač medų ir kitus bičių produktus vertino medicinos tėvas Hipokratas. Bičių produktuose gausu organinių medžiagų bei jų junginių kompleksų, kurių dažnai trūksta žmogaus organizmui.

Maistinė ir gydomoji medaus vertė priklauso nuo jo biocheminės sudėties. Gliukozė ir fruktozė — labai svarbios žmogaus organizmui medžiagos. Jos, patekusios į žarnų sieneles, pereina į kraują. Tuo tarpu į organizmą patekę paprasti cukrūs (nendrių, runkelių) bei kiti angliavandeniai turi praeiti sudėtingas hidrolizės reakcijas, ir tik tada juos organizmas įsisavina. Žinant, kad angliavandeniai žmogaus organizme sudaro daugiau kaip pusę energetinio balanso, tampa aiški medaus reikšmė. Medaus vertė dar labiau padidėja, kai, žmogui susirgus ir išsekus jo organizmui, sutrinka medžiagų įsisavinimas. Tada medus gali būti trūkstamų medžiagų papildytoju.

Didžiulį vaidmenį žmogaus organizme atlieka širdis. Vidutinio žmogaus širdies minutinis tūris 4 litrai, taigi, per valandą jo širdis praleidžia arti ¼ tonos kraujo, o per parą — 5-6 tonas. Be abejo, kad širdis galėtų atlikti šį sunkų fizinį darbą, reikia daug energijos. Ir tik sudėtingų biocheminių reakcijų dėka širdies raumenyje cheminė energija paverčiama mechanine, kuri ir pervaro tą milžinišką kiekį kraujo. Pagrindinė energetinė medžiaga širdies raumeniui yra gliukozė.

Paprastieji cukrūs, prieš pavirsdami gliukoze, organizme nueina didelį kelią. Šis procesas iš organizmo pareikalauja daug energijos, o tuo pačiu ir papildomo širdies darbo. Meduje esantys cukrūs, patekę į organizmą, nereikalauja papildomos energijos ir laiko, kad jie būtų paversti tinkamais organizmui. Tokiu būdu medus, kaip maistas, labai vertingas šiais atvejais: kai organizmas sunkiai perdirba cukrų, kai yra nusilpęs širdies raumuo ir kai biocheminės reakcijos tiek širdyje, tiek virškinimo trakte yra nusilpusios, nepilnavertės; kada sutrinka cheminės energijos pavertimas mechanine, susilpnėja kraujo apytaka, sumažėja deguonies kiekis kraujuje, organizme trūksta deguonies, prasideda audinių distrofiniai procesai (nutukimas), juntamas nuovargis, mažėja darbingumas ir pan. Stimuliuojant širdį medicininiais preparatais, būtina rūpintis ir jos raumens mityba, kuriai taip pat labai tinka medus. Todėl vokiečių medikai vaistus nuo širdies susirgimų — digitalį arba kitus širdies veiklos stimuliatorius, taip pat ir gliucidus — pataria skirti medaus pavidalu.

Širdies susirgimų vis daugėja. Didėjant gyvenimo tempui, iš žmogaus organizmo reikalaujama didesnio nervų įtempimo. Nervų veikiama, greičiau išsenka, ir tai pakenkia kitoms organizmo sistemoms. Nervų įtempimas, nemalonūs pergyvenimai skatina adrenalino, noradrenalino ir į juos panašių, širdies veiklą stiprinančių medžiagų išskyrimą. Bet nuo to persitempia širdies raumens funkcija, greičiau susidėvi širdis, krajagyslės, pasireiškia arteriosklerozė, hipertonija, kraujagyslių spazmos, pablogėja širdies raumens mityba, ir susidaro sąlygos myokardo infarktams ir kitiems širdies bei krajagyslių susirgimams.

Nustatyta, kad aterosklerozę sukelia pernelyg riebaus maisto ir nesaikingas angliavandenių vartojimas. Medus — taip pat angliavandenis, ir jeigu mes jo valgysime perdaug, tai organizmas gaus papildomą kiekį angliavandenių, ir mes imsime tukti. Nesaikingai vartojant medų, gali susilpnėti kai kurių kasos lastelių veikla. Medus ,kaip gydymo priemonė, gali duoti teigiamus rezultatus, tikslingai dozuojant ir tinkamai jį vartojant, priklausomai nuo individualių organizmo savybių.

Medus raminančiai veikia nervų sistemą. Šios sistemos jautrumo mažinimo klausimas dabar, vis intensyvėjant gyvenimo tempui, yra daugelio mokslinių kolektyvų dėmesio centre. Stengiamasi pagaminti vis naujų hormoninių, fermentinių, mikroelementais praturtintų preparatų, kad kiekvienas susirgimas būtų gydomas fiziologinėmis priemonėmis. Ir čia dar labiau išryškėja medaus, kuriame gausu reikalingų organizmui elementų, vaidmuo.

Maistingosios ir juo labiau gydomosios medaus savybės priklauso nuo jo laikymo. Todėl medaus jokiu būdu nereikia kaitinti. Kaitinant medų, žūsta jame esantys fermentai, kurie ypatingai svarbūs ir maistui, ir gydymui. Kaitinant dingsta iš medaus ir lakiosios medžiagos, kurios veikia prieš bakterijas. Todėl medų reikia laikyti taip, kad jis negaruotų.

Skaitytojui, perskaičiusiam šį straipsnį, gali kilti klausimas: kiek gi galima vartoti medaus gydantis? Patartina ne daugiau kaip 150-180 g. per parą. Ir gydytis reikia ne ilgiau kaip du mėnesius. Ilgiau jo vartoti didesniais kiekiais nepatartina. Medus turi skatinti širdies darbą, stiprinti organizmą, ilginti žmogaus gyvenimą.

Gyd. K. Nešukaitienė
(Iš Mūsų Sodai)

Prado muziejus Madride

KUN. K. PATALAVIČIUS

Kas viešėjo Madride ir lankė garsųjį Prado muziejų, neabejodamas pasakys: "Vienas iš didžiausių ir gražiausių muzėjų pasaulyje". Ir tikra tiesa. Jame yra per 25000 išstatytų įvairiausių tapytojų paveikslų, ir 5000 sudėtų paveikslų muziejaus sankrovoje. — Kaip atsirado šis įdomus tapybos muziejus? Iš privačių paveikslų rinkinių, įvairių Ispanijos buvusių karalių. Čia būtina pabrėžti, kad Ispanijos karaliai nuo senų laikų (nuo Amerikos atradimo gadynės, ir čia reikia turėti galvoje jau "katalikiškiausius" karalius: Ferdinandą ir Izabelę, Pilypą, Karolių V-jį, ir tt.) turėjo savo nuosavybėje gražius ir brangius paveikslų rinkinius, ar kolekcijas. Paveikslai daugiausia buvo supirkti, gauti dovanų ir t.t. Ispanijos bažnyčios ir vienuolynai irgi turėjo gražių paveikslų ir braižinių. Pati idėja surinkti ir sukrauti šiuos paveikslus subrendo tik karaliaus Ferdinando VII-jo laikais, Napoleono invazijos metu. Tada karalius Ferdinandas VII — patartas žymaus ispanų tapytojo Velazkeso, sumanė surinkti ir iš kitų miestų (Valladolido, Zaragozos, ir t.t.) visus gražius paveikslus, juos sutelkiant vienon vieton. Šie dailės turtai negalėjo būti užmiršti privačiose rankose, daug kartų nemokančiose išlaikyti kaip reikiant gražius paveikslus bei statulas, kurių taip apstu Prado Muziejuje. Vieta tiems rinkiniams pirmiausia buvo numatyta Madrido Gamtos Mokslų Muziejus, bet jis buvo gerokai apdaužytas per karą su Napoleonu, tad tuometinis Ispanijos karalius Ferdinandas VII-sis nusistatė jį gražiai restauruoti, atnaujinti. Muzėjaus restauracijos darbai buvo baigti 1819 m., jį pavadinant "Museo del Prado". Iš karto nebuvo galima daugiau patalpinti, kaip 311 paveikslų, kurių 45 buvo garsaus Velazqueso darbai, Murillo — 44, Menéndezo — 43, Goya — keletas, El Greco ir kitų dailininkų. 1820 m. Prado Muziejus praturtėjo 87 gražiais paveikslais. Jų tarpe buvo keli žymaus tapytojo Rubens. Sekančiais metais dar padidėjo 195-kiais italų paveikslais. Karaliui Ferdinandui mirus, Prado Muziejus tapo valstybės nuosavybe.

Dabar Prado Muziejus susideda iš 102 didžiulių salių. Beveik visi pasaulinio garso tapytojai yra jame reprezentuoti, ypač Tizianas čia turi didžiausią ir įdomiausią salę, užtat kas tinkamai nori pažinti šį tapytoją, tas turi būtinai pamatyti Prado Muziejų. Reikia pastebėti, kad pirmųjų žymių Italijos tapytojų čia trūksta, kadangi tik neseniai Prado Muziejuje daugiau nieko iš italų nebuvo, kaip Fra Angeliko "Apreiškimas", ir Adrea Mantegna "Marijos mirtis". Tik 1941 metais buvo atrasti Prado Muziejuje 2 Tadeo Gaddi (italo), Giovani dal Ponte, Melozzo da Forli, ir 3 paveikslai Boticelli.

Ką galima pamatyti Prado Muziejuje? Nuo pat 16-tojo šimtmečio Ispanijos karaliai (Karolis V-sis, Pilypas II-sis ir kiti) įsigijo garsių tapinių. Be minėto Tiziano paveikslų, čia matysite Veroneso, Tintoreto, Palma Jaunasis, Loto, Bassan Forgine, Rafaelio, Sarto, Piombo, Jordano, Tiepolo ir kitų. Flandrų ten pamatysite: Van

der Weyden, Memplinc, David, Van Orley, J. Boshc, Brneghel, Van Dyck, Rubens, Jordens, Van Tulden, Vos, Snyders, ir kitų. Vokiečių tapytojų — Baldung, Green, Amberger, Granach, Holbein, ir t.t. Olandų: Rembrant, Moro, Wonvermau, Metsu, Potter, ir kitų. Prancūzų: Puossin, Wattean, Lorena, Rigmand, Vernet, Van Loo, ir t.t. Anglų tapytojų: Reynolds, Hoppner, Romney, Lawrence, Watson. Čia reikia priminti, kad Prado Muziejuje neturi reikšmės skandinavų ir portugalų tapyba. Tačiau didžiausi tapybos turtai Prado M. yra pačių ispanų. Kad tinkamai ispanus tapytojus įvertinus, pakanka pamatyti vien tik Prado Muziejų. Čia išvysite Goyos net 118 paveikslų, 50 paveikslų Velazqueso, 50 Riberos, 30 garsaus Murillo, 34 El Greco, 20 Zurbarano, Juan de Juanes — 12, Carreno 11, Sanchez Coello 9, Morales 8, Pantoja 8, Alonso Cano 8, Mazo 8, Pereda 6, Valdes Leal 4, L. Tristan 3, ir t.t. Pats Prado muziejus yra 200 metrų ilgio ir 50 m. pločio, turi 3 didžiulius aukštus, kuriuose, kaip minėjome, yra 102 salės. Yra ruošiamasi jį plėsti ir geriau apšviesti.

ISPANĖ DAUG SPORTUOJA

Galima sakyti, kad prabėgo visas šimtmetis, kai Ispanijoje diskutuojama, ar moteriai šiame krašte užsimoka daug sportuoti, ar elegantiškumo sumetimais, nuo sporto susilaikyti. Ispanė nuo pat mažens stengiasi išlaikyti estetikos reikalavimus bei taisykles. Merginos ir mergaitės Ispanijoje neatsidavė "visa siela" sportui, nes buvo manyta, kad jaunos mergaitės "išsitąso ir suvyrėja", jei perdaug mankštinasi, nekreipdamos dėmesio į savo grožį ir elegantiškumą. Šiuo metu Ispanijoje jau yra specialių mokyklų, kurių tikslas ruošti mažas mergaites paauglių sportui, kuris pradedamas nuo 13-14 metų amžiaus. Šis priešsporto laikotarpis yra tam tikras pasiruošimas, kuris atliekamas dažniausiai pradžios mokyklose ar mergaičių kolegijose.

Prieš 30 metų, būtent ispanų raudonosios respublikos laikais, moterų sportas buvo veik nežinomas Ispanijoje, ir tik Medicinos Fakultete buvo mokoma pačių primityviausių gimnastikos, higienos, ir aplamai sporto taisyklių. Bet tai buvo mokoma vos keliuose Ispanijos universitetuose. Vienu žodžiu, moterų mankšta ir sportas buvo mažai žinomi Ispanijoje, ir dar mažiau praktikuojami. Reikia žinoti, kad bendrai Ispanijos moterys mažai reiškėsi socialiniame gyvenime, užtat ir sporto gyvenime. Visai kitaip vyko dalykas naujoj tautinėj-dabartinėj Ispanijoje po 1939 m. pergalės prieš raudonąją respubliką. Jau nuo metų pradžios mokyklų programose buvo įvesta fizinis auklėjimas. Tada nebuvo galimybės sostinėje įsteigti specialų gimnastikos ir moterų sporto centrą, nes Madridas dar nebuvo išlaisvintas, užtat pirmoji šios mokslo šakos vadovybė įsikūrė Santandero mieste, šiaurės Ispanijoje. Tos mokyklos tikslas — ruošti sporto, ypač gimnastikos mokytojas mergaitėms ir jaunuolėms. Civiliniam karui pasibaigus, mokykla perkeliama

GARSIŲJŲ VYRŲ ŽMONOS

Nepaslaptis, kad už kiekvieno valstybės vyro pečių stovi moteris, padedanti jam eiti viena ar kita linkme. Pažiūrėkime tad, kokios įtakos moterys turi šių laikų garsiųjų vyrų gyvenime.

Yvonne de Gaulle

Ponia Yvonne Charlote Anne-Marie de Gaulle yra santūri, vidutinio ūgio moteris, kuri gimė Calais, 1900 metų gegužės mėnesį. Jos tėvas, Jacques Philippe Vendroux, buvo kilęs iš laivadirbių šeimos, atvykusios iš Olandijos į Prancūziją 18-tam šimtmety. Yvonne ištekėjo už Charles 1921 metais. Jos vyras tuo laiku buvo infanterijos kapitonas, apdovanotas eile medalių už drąsą pirmo pasaulinio karo metu. Generolo šeimoje buvo trys vaikai, kurių du tebėra gyvi: sūnus Philippe jūrų kapitonas ir duktė Elizabeth, ištekėjusi už armijos karininko, Generolo Alain de Boissieu.

Ponia de Gaulle yra labai nuoširdi ir griežta katalikė, kuri griežtai laikosi katalikiškos moralės principų. Išsiskyrę ar vedą netvarkingą gyvenimą asmenys nebuvo priimami generolo namų pobūviuose. Nevienam aukštam pareigūnui, nesilaikančiam jos reikalaujamo moralinio standarto, teko būti perkaltam į mažesnės svarbos vietas, toliau nuo valdžios rūmų. Pirmą sykį pamačiusi Jackie Kennedy, ponia De Gaulle išsitarė savo draugei, jog ši atrodanti jai truputį vulgari.

Ponia de Gaulle nepaprastai rūpinosi vyro sveikata. Porą sykių savaitėje jiedu pietaudavo tik dviese ir dažnai abu pasišalindavo iš Paryžiaus į savo vasaros rezidenciją Colombey. Savo žmonos asmeny de Gaulle turėjo ne tik ištikimą žmoną, bet ir patikimą politinį patarėją. Jis visuomet klausė jos atvirų pasisakymų.

Pat Nixon

Ponios Pat Nixon gyvenimo kelias nebuvo rožėmis klotas. Politika Nixonų gyvenime ilgą laiką buvo nedėkingas biznis. Per savo nepaprastą pasiryžimą, Ričardas Nixonas pasiekė savo tikslo ir dabar ponia Nixon gali paklausti savęs, ar tos visos pastangos tikrai apsimokėjo. Ji tačiau priima visus sunkumus, nes ir ji kaip ir jos vyras yra veiklos žmogus, nepalūžtąs savo nepasisekimuose.

Ponia Nixon yra prisipažinusi, kad ji gyvenime neturėjusi laiko svajoti kuo, ar kokia ji norėtų būti. Jos tėvai mirę jai būnant jaunai ir ji turėjusi užsidirbti pinigų pabaigti kolegiją ir tapti mokytoja. Ponia Nixon atstovauja vidurinės klasės sunkiai dirbančią moterį. Ji yra greičiau namų šeimininkė, negu agresyvi ar ambicinga moteris. Neturėjusi turtingos aplinkos ir negavusi aukšto išsilavinimo jaunystėje, Ponia Nixon nepretenduoja į pažibas. Ji, priešingai Jacqueline Kennedy, dažnai liks vyro šešėly, klausys jo, kai jis norės būti išklausytas.

Bendrai paėmus, Nixonų rankose Baltieji rūmai bus greičiau darbovietė, reikalaujanti daug pajėgų, nei paslaptingas sostas, valdąs pusę pasaulio.

Mary Wilson

Prieš ištekėdama už Anglijos ministerio pirmininko dabartinė ponia Mary Wilson buvo stenografė, uždirbanti šešis dolerius į savaitę. Pasikeitusios gyvenimo sąlygos niekuomet nepakeitė jos charakterio. Jos namų atmosferoje viešpatauja taika ir ramybė. Netgi ir būdama premjero žmona, ji stengiasi praleisti popietes namuose tam, kad jauniausias sūnus, kuriam jau suėjo 20 metų, parėjęs nerastų namų tuščių. Daug kas pagalvotų, kad

Ponia Wilson yra namų pelė, kurios pagrindinis darbas paduoti vyrui pypkę ir šliures, tikrumoje tačiau ponia Wilson yra aštraus proto moteris, turinti aiškią savo nuomonę. Ji turi ryškią savo pasaulėžiūrą, kuri nebūtinai sutampa su jos vyro pažiūromis, ji rašo eilėraščius. domisi tapyba, choru ir istorija.

Ponia Wilson yra išsitarusi, kad jos nuomonė ne visuomet sutampa su jos vyro, kad kartais ji turinti laikyti savo mintis sau. Ji pridūrė, kad jeigu ji kada nors norėtų paskelbti spaudoje savo dienorašti, negalėtų to padaryti anksčiau nei penkiasdešimt metų po jos mirties.

Gal būt didžiausias ponios Wilson sugebėjimas yra tas, kad ji moka priversti savo vyrą atsikvėpti nuo rūpesčių ir darbų. Ši pagalba jam labai reikalinga, nes ministeris pirmininkas žiūri į gyvenimą ir valstybės reikalus labai rimtai. Norėdama jam padėti, ponia Wilson, nekenčianti viešų pasirodymų rodosi televizijoj, sako kalbas.

Ponia Wilson yra moteris, kuri sudarydama jaukią namų atmosferą, padėjo savo vyrui pasiekti viršūnių.

* *
*

Kairėje Mme. Yvonne de Gaulle; dešinėje Mrs. Mary Wilson; apačioje Mrs. Pat Nixon su dukterimis.

Madridan, kur tęsiami reguliarūs mankštos ir sporto kursai mergaitėms. Pastaruoju metu ši mokykla veikia taip vadinamame Universiteto mieste, į šiaurę nuo Madrido. Ji pavadinta "Tautine Fizinio Auklėjimo Mokykla". Mankštos ir gimnastikos kandidatės priimamos į Mokyklą, baigusios 4 gimnazijos klases, ir mokslas tęsias dvejus metus. Reikia pasidžiaugti, kad šiandien visų rūšių mokyklose ir universitetuose jau privalomas sporto ir mankštos mokymas, tiek berniukams tiek ir mergaitėms.

VEDA A. ŠARŪNIENĖ

RANKŲ DARBAI

Nežiūrint mašinų amžiaus, rankų darbas yra taip glaudžiai susijęs su žmogaus prigimtimi, kad, atrodo, niekada nebus visai užmirštas. Jau denyniolikto šimtmečio viduryje kilo sąjūdis prieš nepatrauklius mašinų gaminius ir dirbtuvių užterštus miestus. Tas sąjūdis nebuvo sėkmingas, bet atkreipė dėmesį į pasitenkinimą, kurį įgaunam padarius ką nors savomis rankomis.

Šiandieną rankdarbiai bujoja ir profesionalų ir mėgėjų tarpe. Rinkoje be masinės produkcijos matome daug rankų gaminių. Tie gaminiai dažnai nėra taikomi dominuojančiam publikos skoniui, bet yra individualios išraiškos. Kaip dailininkai, skulptoriai ar amatininkai kūrėjai į savo gaminius įpina jausmo. Rezultate jaučiame žmogiškumo išraišką, kuri paįvairina sumechanizėjusią aplinką. Ta individuali kūryba turi didelės įtakos ir industrinei gamybai. Rankdarbiai duoda naujų įdėjų, kurias dažnai adoptuoja masinei gamybai. Dabarties rankų darbai ir industrinius gaminius padarė daug įdomesniais ir įvairesniais.

Lygiai svarbus yra pasitenkinimas, kurį rankdarbių mėgėjai gauna iš savo darbo. Dažnai savo komplikuotoje gyvenimo sistemoje jaučiamės esą tik maži fragmentai, trokštame asmeninio atsiekimo, kurį puikiai išreiškia rankų darbas. Jo svarbą daro iškilia laisvalaikio pailgėjimas ir kylančios kainos.

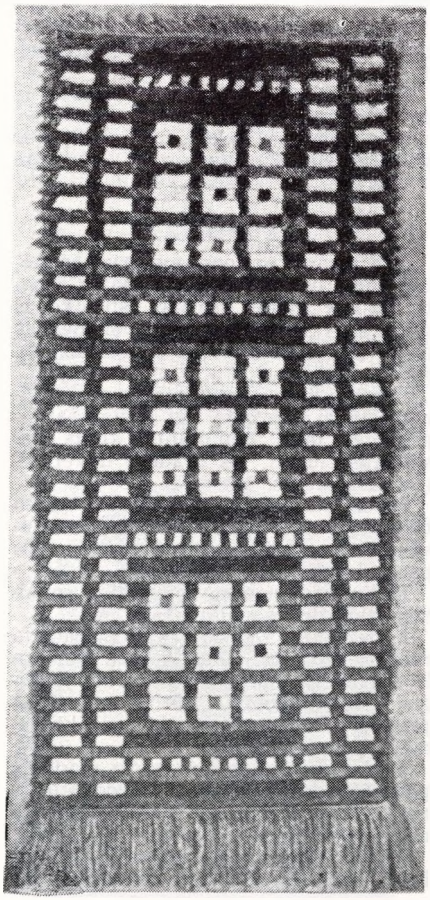

Rankų darbas, pradedant paprastu siuvimu ir baigiant komplikuotu staliaus darbu yra svarbi mūsų gyvenimo dalis. Rankdarbių mokoma mokyklose, o suaugusieji turi tūkstančius įvairiausių rankdarbių mokančių knygų. Nesitenkinama vien mažų, be aiškios paskirties, daiktų darymu. Rankų darbas gali būti paprastas, kaip mezgimas, originaliai padaryta lempa, ar didelis objektas kaip namas, laivas ar lėktuvas. Tas polinkis rankų darbui duoda mums nepriklausomumo jausmą, kuris mums dvasiniai reikalingas ir kartu padeda ekonomiškai.

Dabar, nors mašinos jau naudojamos ir namuose, o rankdarbiai vėl įrodė savo naudingumą, pasidarė aišku, kad jie gali kartu egzistuoti. Ypatingai keramikoje ir tekstilėje matome glaudų rankų darbo ir sumodernintos gamybos ryšį.

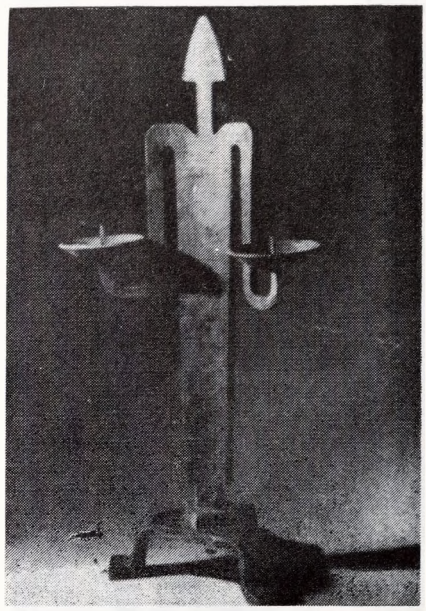

Savarankiškai išsilaikančios rankdarbių amatininkų bendruomenės dar egzistuoja Meksikoje ir Centrinėje Amerikoje. Vietiniai gyventojai tebenaudoja primityvias stakles, keramikos ašis ir kitas nesudėtingas priemones. Jų darbai labai mažai paliesti pašalinių įtakų. Guatemalos kaimeliuose daiktų nešiojimui naudojami audiniai papuošti abstraktinėmis žmonių ir gyvulių figūromis. Tos figūros yra tesinys tradicijos šimtmečių bėgyje. Kiekvienas audėjas seka panašų raštą, bet įdeda savo individualias varijacijas, taip kaip liaudies dainų kūrėjai. Paprastai tos nežymios varijacijos seka pagrindinę temą. Be jokių pakeitimų tokia kūryba būtų monotoniškas pasikartojimas. Iš kitos pusės bereikalingas keitimas būtų tik sekimas mados ir išorinių įtakų.

Pats faktas rodo, kad gaminys papuoštas daugiau nei reikalauja nauda, yra svarbus. Laike amžių žmogus išreiškė troškimą kokio kūrybinio pasireiškimo. Nors tik savo išlaikymui amatininkas turi sunaudoti daug energijos, jis randa laiko ir entuziazmo padaryti

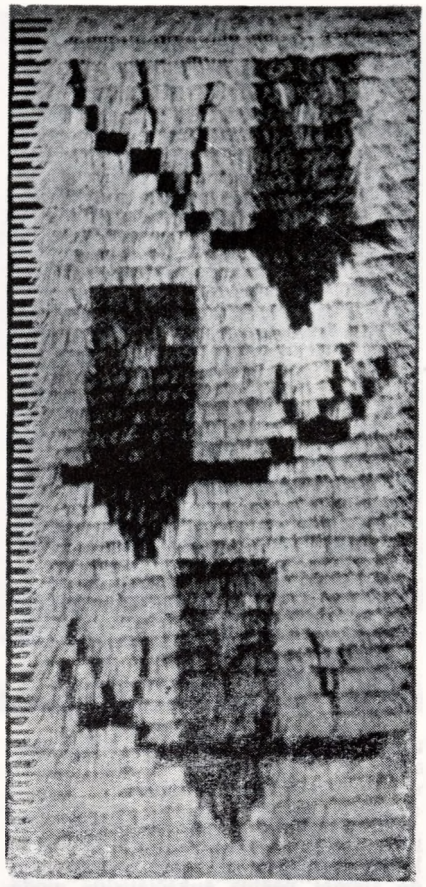

kasdieninius objektus maloniais matyti ir paliesti.

Kartais grožis gali glūdėti pačioje medžiagoje, šilko ar vilnos grožis, molio išbaigimas ar medžio spalva. Kiti papuošimai išgauti samoningai estetiškam pasigėrėjimui kaip tos figūros guatamaliečių audiniuose.

Primityvių rankdarbių netikslumas, nereguliarumas yra turistų vertinamas, tokie gaminiai graibstomi, kaip skirtingi nuo standartinių mašinų gaminių. Nors užmirštama, kad tie objektai seka gana griežtą tradicinį standartą.

Madų ir grožio pasaulis

VEDA IRENA KAIRIENĖ

PARYŽIUJE...

Paryžiuje šie metai yra aukštų moterų metai. Žymiausieji Paryžiaus salonai, kaip Dior ir Pierre Cardin, sam do šiemet pačius aukščiausius modelius ir prie jų taiko savo naujausius kūrinius.

Šią naują pakraipą, be abejo, pradėjo ponia Pompidou, naujo prezidento žmona. Ponia Pompidou yra penkių pėdų devynių inčų aukščio ir beveik visi jos dėvimi rūbai yra įsigyti pas Cardin. Tuo būdu Cardin kolekcijose jaučiama stipri jos įtaka.

CARDIN modeliai dažniausiai būdavo smulkios, orientališko tipo merginos, bet jo nauji 4 modeliai — dvi prancūzės, viena švedė ir viena lenkė — yra visos virš penkių pėdų. Du nauji Dior'o modeliai yra lygiai ponios Pompidou ūgio.

Ponia Pompidou mėgsta kelnes, klasines chanel eilutes, patogius ir paprastus apdarus dienos metu ir puošnias blizgančias suknias vakarui.

Paryžiuje kalbama apie ilgesnius sijonus ir Cardon su Saint Laurent jau paruošė keletą modelių su pusilgiais sijonais.

Tai nereiškia, kad tie sijonai bus visuotinai priimti taip kaip 1947 metais, kada Dior'as nuleido sijonų liniją nuo kelių iki kulnelių.

Šiemet Dior'o salonas pareiškė, kad sijonai liks trumpi. Covreges paliko juos ypatingai trumpus, bet kiti madų kūrėjai juos šiek tiek pailgino.

Bendra Paryžiaus linija — patogūs, pusiau į liemenį įimti rūbai, ilgos palaidinės, platūs, klostyti arba kliošiniai sijonai. Moderniškas apsiaustas — siaurų pečių viršuje ir poplatis apačioje.

PLAUKAI

Šią vasarą Toronto moterys puošė savo plaukus kaspinais, skarelėmis, karoliais ir kitokiais ornamentais.

Pati moderniausia šukuosena, kai plaukai sušukoujami į viršų ir užpakaly surišami spalvuotu kaspinu ar skarele.

Plonos kasytės supinamos ir užkeliamos ant viršugalvio, paliekant dalį plaukų kaboti — pati lengviausia ir puošni šukuosena vakarui.

Vakarinėms šukuosenoms naudojami ir įvairūs karoliai, pavieniui ir eilutėmis.

Šukuosenos pasirinkimas priklauso ir nuo jūsų veido formos. Jei veidą norima pailginti — plaukai sukeliami į viršų. Jei norima paplatinti — plaukai šukuojami arti veido, beveik ant skruostų, papūsti, ant kaktos ir žemiau ausų.

Jei plaukai nušukuojami į užpakalį, pabrėžiama kakta ir smakras ir tuo būdu veidas atrodo didesnis. Užšukuoti plaukai ant kaktos veidą mažina.

Per ilgas kaklas sutrumpinamas, užšukuojant plaukus žemai ant kaklo, supinant juos į bandą. Papūsti plaukai didina galvą.

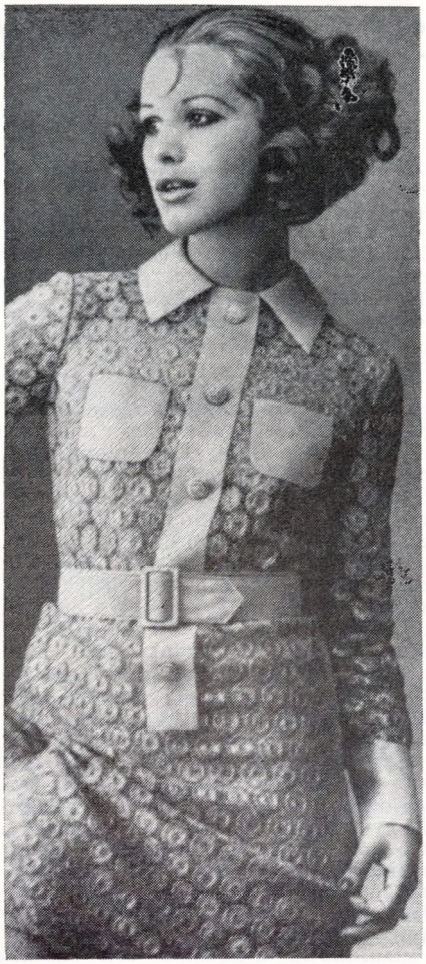

Mažas veidas atrodo geriau su lygiais plaukais, nušukuotais nuo veido.

Dideliam veidui tinka garbanuoti ir papūsti plaukai.

Prie aukštos kaktos tinka ilgi ir ploni karčiukai, prie žemos — trumpi ir storesni.

MAXI

Kai visos Londono moterys šaukė, kad mini bus madoje amžinai, Carnaby gatvės madų kūrėjai ištraukė iš senų skrynių kareiviškas milines ir pagal jas pradėjo siūti moterims apsiaustus.

Pernai žiemą londoniškėms merginoms labai pravertė ilgi apsiaustai — pridengti mini apnuogintas kojas. Pasibaigus žiemai, jos pradėjo dėvėti ilgus lietpalčius.

Dabar visas Londonas eina iš proto dėl ilgų paltų. Atrodo, moterims nusibodo trumpučiai sijonėliai ir jos panoro drastiško pakeitimo.

Kažin ką Londono merginos sugalvos sekantiems metams?

Maxi paltai tik po truputį pradeda rodytis Toronte. Dar jų reta gatvėse ir kartais pamatai teatre. Bet, pasnigus pirmam sniegui, tutbūt, ne viena pridengs savo nuogus kelius iki žemės apsiaustu.

Madų kūrėjai ir pavasario madoms paruošė visą eilę maxi apsiaustų ir net eilučių. Dažnai jie bus dėvimi ant mini suknelių ir sijonėlių.

Ilgieji apsiaustai siuvami iki kauliukų arba 10—12 inčų nuo žemės.

MINI

Ar patikėsit, kad daugumas moterų Šiaurės Amerikoj nemėgsta mini sijonų?

Kanadoje, pavyzdžiui, 80 procentų dirbančių moterų pasisakė prieš trumpus sijonus.

Tai nustatė Čikagos Dartnell statistikos institutas.

Rimti įstaigų viršininkai paprastai nemėgsta trumpų sijonėlių, nes jie nereikalingai atitraukia tarnautojų dėmesį.

Įstaigose dirbančios moterys norėtų ilgesnių sijonų, bet ne perilgų. Tik 25% patenkinti dabartiniu mini. Kanadoje tik 5 procentai pasisakė už mini.

BATAI

Naujieji žieminiai botai yra siauri ir aptempti, kad derėtų prie naujų siauresnių apsiaustų. Jie labai paprasto lygaus kirpimoo. Jų ilgis įvairus. Priklauso prie ko tie botai dėvimi. Dažniausiai dėvimi šiek tiek žemiau kelių. Jie tinka ir prie trumpų ir prie ilgų apsiaustų. Kulnelių augštis taip pat įvairus. Šiemet jie aukštesni negu pernai.

Prie kelnių dėvimi trumpi, iki kaulelių batai. Žiemai jie bus pamušaluojami kailiu. Madingiausi su kelnėm jojimo batai.

Net ir vakarui, jei dėvimos kelnės — batai platesniu kulniu ir su dirželiais.

Prie platesnių, trumpų dienos rūbų dėvimi klasiški lygūs bateliai, sportiniai, surišti ir su dirželiais, platesniu ir aukštesniu kulniu. Tie batukai įvairiausių spalvų ir dabar labiau madoje kontrastai negu priderintos spalvos su suknele ar apsiaustu.

Vakarui vėl madoje juodos suknelės su juodo satino ar aksomoo batukais. Kai kurių vakarinių batelių aukštesnės kulnys papuoštos sintetiniais blizgančiais akmenėliais.

RANKINUKAI

Kai moterys pradėjo dėvėti kelnes ir ilgas palaidines bei švarkus, rankinukų mada atatinkamai pasikeitė. Jie priderinti prie vientisos ilgos linijos. Šį sezoną matysite juos ilgus, dažnai minkštų maišų formos ir pakabintus ant peties. Maži, dailūs rankinukai, dėvimi po pažasčia visai išėjo iš mados.

Dieną dėvimi rankinukai šiandie dažnai būna dviejų spalvų arba dviejų rūšių odos, puošti medžiu, kailiu, virve ar metalu. Oda naudojama ne lygi, bet tam tikru raštu išdirbta arba dirbtinai pasendinta.

Paglamžyta lakinė oda, triušio ar veršio kailis taip pat gausiai naudojama.

Suknelės ir eilutės reikalauja šiek tiek iškilmingesnių rankinukų. Jie bus mažesni, kaikurie voko formos, bet minkštesni, paraukti, su minkštom ilgom rankenom.

Kaikurie bus kombinuojami iš dviejų rūšių tos pačios spalvos odos— lako ir zamšo, trumpaplaukio kailio ir lygios odos. Kiti bus siuvami net iš aksomo ir gobeleno, kombinuoto su oda.

KĄ PASIRINKTI.

Neišvengiamai industrinio meno gaminiams skiriame nemažai pinigų. Iškyla svarbi problema, kaip išskirti tinkamiausius gaminius, kurių yra didelis pasirinkimas.

Mados seka viena paskui kitą greitai, ir pardavėjai stengiasi jas įpiršti. Kartais pabrėžiamas naujumas, kartais senumas, iš kurių nei vienas nėra saugus kriterijus.

Gyvename dinamiškame amžiuje, paženklintame netikrumu ir nepastovumu, esame apsupti nuolatinio keitimosi. Mūsų perijodas buvo pavadintas "Kleenex kultūra", nes viskuo norime greitai nusikratyti. Kyla klausimas, ar yra kokia pastovi vertybė. Aišku, labai mažai kasdieninių dalykų yra ilgą laiką naudojami. Yra išimčių pav. vadinama Windsor kėdė, kuri dėl savo geros struktūros, patogios formos ir galimybių modifikuoti neprarandant stiliaus, egzistuoja nuo aštuoniolikto šimtmečio. Sidabro ir indų papuošimo raštai kartojasi tik per kelis metus, labai mažai tekstilės gaminių pasikartoja daugiau kaip 20 metų.

Atskirti ilgiau madoje liekančius ir greitai praeinančius objektus nėra lengva, reikia gerai pagalvoti ir pastudijuoti. Prieš perkant geriausiai pagalvoti, kodėl to objekto norime. Tada pagalvokime kada, kur ir kaip naudosime. Ieškodami krautuvėse, kataloguose, žurnaluose, klauskime savęs, kiek daiktas bus praktiškas mūsų gyvenimo būdui, kaip tinkama spalva ir forma. Iš kokios medžiagos pagaminta. ir kaip gerai atliktas darbas. Darykime palyginimus ir atsiminkime, kad tą objektą ilgai turėsime.

Šeimininkių kampelis

VEDA L. MURAUSKIENĖ

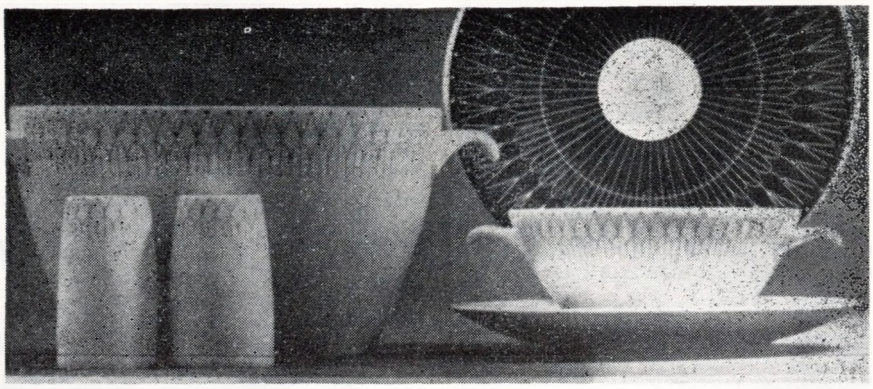

Braškių plokštainis

1½ puoduko vanilės vaflių trupinių (vanilla wafers)
2 šaukštai cukraus
4 šaukštai sviesto ar margarino (išleisto)
4 kiaušinio baltymai
½ puoduko cukraus
1 krepšelis braškių (nuvalytų ir supjaustytų)
3 šaukštai cukraus
1 puodukas plakamos grietinėlės (whipping cream)

Trupinius, 2 šaukštus cukraus, išleistą sviestą sumaišyti ir sudėti į formą kepimui, gerai įspausti. Išplakti kiaušinių baltymus iki putos, dadėti ½ puoduko cukraus ir dar paplakti, kol puta pasidarys standi. Išplakus baltymus sudėti ant paruoštų formoje trupinių. Kepti prie 350° maždaug 15—20 minučių. Iškepus leisti atšalti.

Braškes apiberti 3 šaukštais cukraus ir leisti pastovėti 10—15 minučių. Grietinėlę išplakti ir sudėti ant atvėsusio kepinio. Braškes nusunkus, skystį užpilti ant viršaus, dar padėti į šaldytuvą kokiam pusvalandžiui. Atšaldžius piaustyti ketvirtainiais gabaliukais.

Karibiški bananai

4 bananai
1 apelsino sunka
4 šaukštai sviesto
¼ citrinos sunka
1 stiklas Barcardi romo
2 šaukštai vaisių cukraus
2 uncijos Cointreau likerio

Išleisti keptuvėje sviestą ant lengvos ugnies. Sudėti nuluptus bananus ir vis po truputį pajudinti, apkepus apversti, dadėti cukrų ir pavirti, kol pradės ištirpęs tirštėti. Dadėti apelsino ir citrinos sunkas ir kepti kol skystis pradės mažėti. Užpilti Cointreau ir dar kartą apversti ir aplaistyti. Nuėmus nuo ugnies užpilti romo ir uždegti. Tinka desertui.

Rūgšti-saldi veršiena

4 gabalai veršienos (be kaulo — išmuštos)
1 šaukštas vaisių cukraus
6 šaukštai sviesto
1 šaukštelis "capers"
2 šaukšteliai smulkiai kapoto rauginto agurko
truputis citrinos sunkos
druskos ir pipirų

Išleisti sviestą keptuvėje ir pakepinti veršiena prie vidutinio karščio keletą minučių. Apvertus sustumti į vieną pusę keptuvės ir įdėti cukrų. Kai pradės putoti dadėti apie 1½ šaukštelio citrinos sunkos, raugintus agurkus ir priedus; pakepinti vis pavartant, kad dalis padažo susigertų į mėsą. Duoti su bulvių koše ar ryžiais.

Melonas su "gingerale"

¼ puoduko cukraus
¼ puoduko išspaustos citrinos sunkos
4 puodukai kubais piaustyto melono "gingerale"
žalios spalvos marašino vyšnių papuošimui.

Cukrų išleisti citrinos sunkoje ir užpilti ant supiaustytų melono kubų. Uždengus laikyti šaldytuve.

Prieš duodant į stalą melono kubus sudėti į stiklinius indelius ir užpilti "gingerale", papuošti vyšniomis.

Blanc Mangė

⅓ puoduko cukraus
½ puoduko kukurūzų krakmolo
2 puodukai užvirto pieno-atvėsusio
½ šaukštelio vanilės
truputis druskos.

Persijoti cukrų, krakmolą ir druską; naudojant dvigubą virimo puodą viską sudėti į viršutinį ir pamažu supilti pieną gerai maišant. Karštį laikyti, kad apatiniame puode įpiltas vanduo virtų lengvai. Masę nuolat maišyti kol sutirštės. Nuėmus nuo karščio įmaišyti vanilę ir supilti į desertinius indelius. Duoti šiltą arba šaltą su braškių padažu.

Braškių padažas

⅓ puoduko sviesto
1 puodukas cukraus pudros
⅔ puoduko šviežių braškių, truputį sutrintų.

Išsukti sviestą ir pamažu dadėti cukraus pudrą ir sukti kol pasidarys kaip grietinė. Dadėti sutrintas braškes lengvai maišant.

Keptas viščiukas su citrina

2 kepimui viščiukai (maždaug po 3 svarus kiekvienas)
½ puoduko išspaustos citrinos sunkos
1 šaukštelis sutrintų čiobrelių (thyme)
1-2 šaukštai česnako druskos
1 citrina supiaustyta riekutėmis petražolių papuošimui.

Viščiukus supiaustyti gabalais. Sudėti į negilų kepimo indą (odelėmis į dugną). Sumaišyti citrinos sunką su čiobreliais, česnako druską ir užpilti ant išdėstytų viščiukų. Kepti atidengus prie 400° apie 40 minučių, laistant; viščiukus tada apversti ir uždėti pusiau perplautas citrinos riekutes ant kiekvieno gabaliuko; tęsti kepimą apie 30 minučių. Duodant į stalą užpilti likusią sunką ir užberti petražolių.

Ledai su romu

5 kiaušinio tryniai
½ puoduko cukraus
2 puodukai šilto pieno
2 puodukai riebios grietinėlės (heavy cream)
3 šaukštai romo.

Išplakti kiaušinio trynius, dadėti ½ puoduko cukraus ir 2 puodukus šilto pieno; virti dvigubame puode, kol gerai sutirštės. nuolat maišant. Išvirus leisti atvėsti, dadėti 2 puodukus grietinėlės ir 3 šaukštus romo. Šaldyti (ledų) šaldytuve.

Paivairintos bulvių salotos

Salotom bulves geriausia išvirti su lupenomis, tik stengtis nepervirinti, atvėsinti leidžiant šaltą vandenį, nulupti ir pjaustyti.

Prancūziškos "nicoise"

6 puodukai virtų pjaustytų bulvių,
2 puodukai virtų žaliųjų ankštinių pupelių, kapotų,
¼ puoduko svogūno laiškų, smulkiai supjaustytų,
1 dėžutė (2 uncijų) anchovy, nusausintų,
3 pamidorai, supjaustyti skiltelėm,
3 kietai virti kiaušiniai, piaustyti,
½ puoduko alyvų aliejaus,
¼ puoduko balto acto,
½ šaukštelio sauso "tarragan",
1½ šaukštelio druskos,
¼ šaukštelio "tabasco".

Bulves, žalias pupeles ir svogūno laiškus sumaišyti ir išdėti viduryje lėkštės. Ant viršaus išdėstyti anchovies ir aplink pakaitom pamidorų skilteles ir kiaušinio riekutes. Prieskonius, actą ir aliejų sudėti į gerai užsidarantį indą. Gerai išmaišyti ir užpilti ant paruoštų salotų. Palaikyti šaldytuve porą valandų prieš duodant į stalą. Šios salotos tinka užkandžiam.

Daniškos salotos

6 puodukai virtų pjaustytų bulvių,
1 puodukas pjaustytos silkės (iš dėžutės, vyno padaže),
1 puodukas pjaustytų burokėlių (virtų),
1 puodukas pjaustytų obuolių,
4 puodukai kapotų kietai virtų kiaušinių,
⅓ puoduko kapoto svogūno,
½ puoduko 35° grietinėlės,
¼ šaukštelio "tabasco",
druskos pagal skonį.

Viską gerai sumaišyti, atidedant vieno kiaušinio trynį papuošimui. Ištepti aliejum 2½ kvortos formą (mold) ir sudėti lengvai įspaudžiant. Atšaldyti, palaikyti dvi valandas šaldytuve.

Atšaldytas salotas išdėti ant lėkštės ir viršų apiberti kiaušinio tryniu ištrintu per sietelį. Aplinkui apdėti pamidoro ar agurko riekutėmis.

Ispaniškos bulvių salotos

6 puodukai pjaustytų virtų bulvių,
½ puoduko pjaustytų salierų,

2 raudonieji svogūnai, supjaustyti labai plonai,
4 apelsinai, skiltelėmis,
⅓ puoduko majonezo,
⅓ puoduko rūgščios grietinės,
½ puoduko apelsino sunkos,
¼ šaukštelio "tabasco",
truputis druskos,

Sudėti bulves, salierus, svogūnus ir apelsinus į indą, lengvai pamaišius, padėti atšalti.

Majonėzą, grietinę ir apelsino sunką gerai sumaišyti. Užpilti prieš paduodant į stalą, pridėjus prieskonius. Tinka prie šaltų mėsų.

Nektarinų ir varškės pyragas

1⅓ puoduko sausainių trupinių (graham),
1¼ puoduko cukraus,
¼ puoduko išleisto sviesto ar margarino,
2-3 nektarinai arba aprikosai, švieži,
1½ šaukšto kukurūzų krakmolo (corn starch),
1½ puoduko grietininės varškės, išplaktos,
3 kiaušiniai,
1 šaukštelis vanilės esencijos,
1 puodukas rūgščios grietinės,
truputis druskos,

Sumaišyti sausainių trupinius su cukrumi, riebalais ir sudėti į 9 inčų išimamu dugnu formą. Supjaustyti nektarinus, kad būtų puodukas ir sumaišyti su kukurūzų krakmolu, išdėstyti ant formos dugno.

Išplakti varškę su likusiu puoduku cukraus, kiaušiniais, druska ir vanile. Sudėti ant išdėstytų vaisių ir kepti ant apatinių grotelių krosnyje prie 350° apie vieną valandą. Išėmus leisti atvėsti, o paskui padėti į šaldytuvą, kad visai atšaltų. Prieš duodant viršų aptepti rūgščia grietine ir papuošti supjaustytais nektarinais.

Kriaušių pyragas

1½ puoduko sijotų miltų,
2½ šaukštelio kepimo miltelių,
½ šaukštelio druskos,
½ puoduko cukraus,
2 šaukšteliai tarkuotos citrinos žievės,
¾ puoduko pieno,
¼ puoduko riebalų (aliejaus),
1 kiaušinis,
2 kriaušės, nuluptos ir supjaustytos,
2 šaukštai tirpyto sviesto,
¼ puoduko rudo cukraus,
1 šaukštelis cinamono,
¼ puoduko kokoso dribsnių.

Įkaitinti krosnį iki 375°. Ištepti ketvirtainę formą 8"x8"x2" riebalais.

Persijoti miltus, kepimo miltelius, druską ir cukrų. Įmaišyti citrinos žievelę su šakute. Pieną, riebalus ir kiaušinius irgi išplakti su šakute ir supilti į sausus produktus. Pamaišyti tik tiek, kad susijungtų į lygią masę. Išdėti tą masę į formą ir ant viršaus sudėti kriaušių riekutes. Sumaišyti tirpytą sviestą su rudu cukrumi, cinamonu ir kokosu. Su šiuo mišiniu apiberti viršų. Kepti apie 35 minutes. Tinka duoti ir šiltas.

Keptų ryžių "sviedinukai"

1¼ puoduko ryžių (long grain),
½ puoduko kapoto svogūno,
3 šaukštai sviesto,
2½ puoduko buljono (consomme),
2 plakti kiaušiniai,
⅓ puoduko parmesano sūrio, smulkių duonos trupinių, aliejaus ir plaktas kiaušinis kepimui.

Pavirti svogūnus pora minučių sviesto, pridėti ryžius ir dar pavirti 5 minutes ant lengvos ugnies nuolat maišant.

Atskirame puode užvirinti buljoną ir verdantį užpilti ant ryžių. Uždengus pavirti kol sunka pradings. Įmaišyti išplaktus kiaušinius ir sūrį. Leisti atšalti ir tada daryti iš šių ryžių golfo didumo sviedinukus. Padarius sviedinuką, pavolioti išplaktame kiaušinyje ir duonos trupiniuose. Įkaitinti riebalus iki 370° (geriausia elektrinėje keptuvėje) ir kepti vartant kol vienodai paruduos. Nusausinti ant popierinio rankšluosčio. Juos galima padaryti iš anksto ir pašildyti karštoje krosnyje prieš duodant. Tinka prie mėsų ar žuvies.

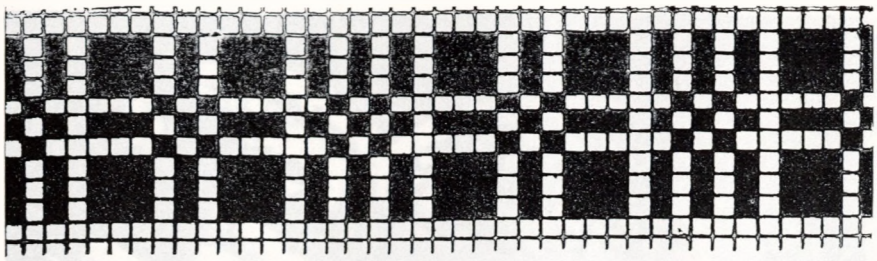

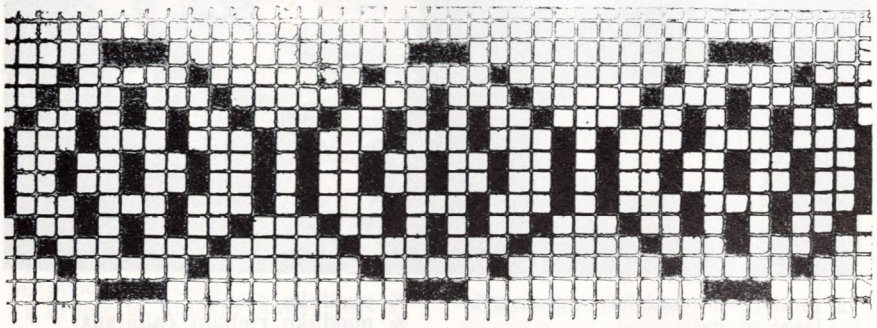

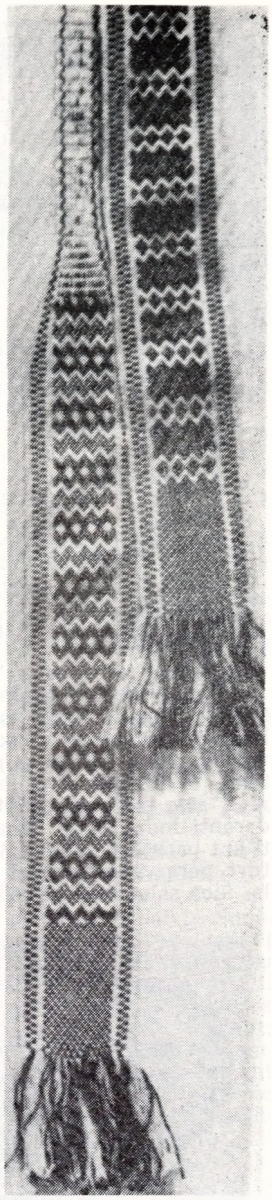

• Rankdarbiai

TAUTINIŲ MOTYVŲ PAVYZDŽIAI IR

AUSTAS KAKLARAIŠTIS

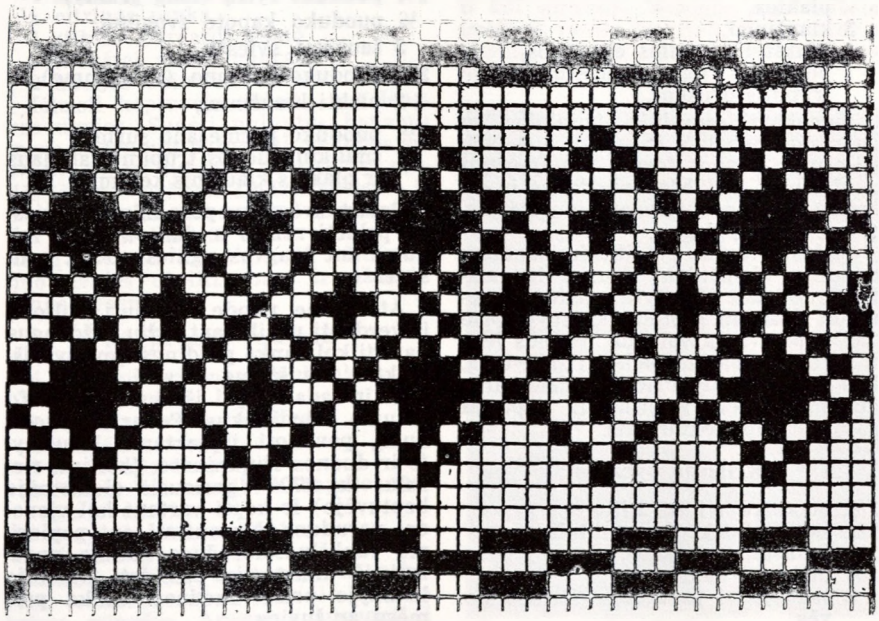

JAV LB ŠVIETIMO TARYBOS

surengtos trečiosios lietuvių mokytojų studijų savaitės, įvykusios 1969 m. rugpjūčio 17—24 dienomis Dainavoje, dalyviai

1. dėkoja stovyklos vadovybei, organizatoriams ir rėmėjams už sudarymą sąlygų pasvarstyti švietimo klausimus ir pagilinti žinias ir ryžtasi jomis pasidalinti su mokinių tėvais;

2. dėkoja spaudai už parodytą dėmesį ir prašo ir toliau remti lituanistinių mokyklų darbą keliant jų pozityvias apraiškas;

3. prašo LB apylinkių valdybas aktyviai įsijungti į vietos švietimo darbo talką kontaktuojant tėvus ir atkreipiant jų dėmesį, jog visi lietuviai vaikai turi lankyti lituanistines mokyklas, nes tautiškumas pirmoje eilėje gimsta šeimoje, gi mokykla yra tolimesnio tautinio susipratimo ugdymo šaltinis;

4. pabrėžia ypatingą priešmokyklinio auklėjimo svarbą lietuviškame švietime ir prašo organizuoti priešmokyklinius skyrius — darželius;

5. randa, kad yra reikalinga kreipti ypatingas dėmesys į angliškai kalbančius vaikus ir prašo vietoves sudaryti sąlygas, kad jie galėtų lankyti tam skirtas klases ar mokyklas;

6. konstatuoja, kad skaityba yra būtina kiekvienam moksleiviui ir todėl a) prašo tėvus vaikams užprenumeruoti vaikų laikraštėlį "Eglutę" ar kurį kitą jaunimo laikraštį ir b) ragina mokyklas sudaryti kilnojamas bibliotekėles iš prieinamų knygų;

7. sutinka, kad lituanistiniame mokyme nuolat reikia ieškoti naujų būdų bei metodinių patobulinimų; todėl siūloma susipažinti su beskyre sistema ir kai kuo pasinaudoti, atsižvelgiant į vietos sąlygas;

8. džiaugiasi naujų vadovėlių bei pratimų leidimu, ypač bandymais juose pagauti dabartinio vaiko mentalitetą;

9. sutinka, jog varžybos, jei gerai išplanuotos ir sugebančios vaiką sudominti, turėtų būti naudojamos pritaikytose situacijose, derinant su mokslo metų kalendoriumi;

10. priėjo išvados, kad lietuvių jaunimo organizacijos ir sporto bei meniniai vienetai yra svarbi pagalbinė priemonė tautinio sąmoningumo ugdyme ir todėl ragina jaunimą priklausyti organizacijoms bei vienetams, prašydami organizacijas ir vienetus derinti savo veiklą su mokyklų darbu;

11. prašo JAV LB Švietimo Tarybą parengti aukštesniųjų mokyklų (9—12 skyrių arba V—VIII klasių) programas, kurios būtų pritaikintinos šių dienų reikalavimams;

12. kviečia tėvus, mokyklas, organizacijas ir visą visuomenę ugdyti vieningumą tarp visų lietuvių, kur jie bebūtų;

13. sutaria, kad a) mokykla išduoda baigimo pažymėjimus už tiek skyrių, kiek ji turi, o mokinys gauna baigimo ar lankymo pažymėjimą už tiek skyrių, kiek yra baigęs ar lankęs, b) mokinys, norys gauti baigimo pažymėjimą už daugiau skyrių, negu jo lankomoj mokykloj yra, laiko egzaminus arba tokioj mokykloj, kuri norimą skyrių skaičių turi, arba savo mokyklos mokytojų komisijoje, kurioje dalyvauja Švietimo Tarybos atstovas ir c) aukštesniosiomis mokyklomis laikomos tos ketverių metų mokyklos, į kurias priimami mokiniai baigę 8 skyrių pradžios mokyklos kursą, kurio baigimas įrodomas arba baigimo pažymėjimu, arba stojamaisiais egzaminais;

14. prašo JAV LB Švietimo Tarybą ir ateinančiais metais organizuoti studijų savaitę.

• Atsiųsta paminėti

Lietuvių Dienos, 1969 m. rugsėjo mėn. Nr. 7. Lietuvių visuomenės gyvenimo ir kultūros mėnesinis žurnalas. Vyr. Red. Bern. Brazdžionis, leidėjas — A. Skirius. 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029. Atskiro nr. kaina 85 c., prenumerata $8 metams.

Poatostoginiame LD numeryje randame plačiai paminėtą Clevelando Lietuvių Kultūrinio Darželio 40 metų sukaktį — viršelį puošia bendras darželio vaizdas su centre matomu dr. J. Basanavičiaus paminklu, K. S. Karpiaus rašinys iliustruotas ankstesnėmis ir naujausiomis foto nuotraukomis. Reportažas apie vysk. P. Marcinkų supažindina skaitytoją su naujuoju Vatikano finansų tvarkytoju ir popiežiaus kelionių organizatorium bei vertėju. Literatūrinėje dalyje randame J. Žmuidzino apysakos "Auštant" ištrauką bei autoriaus pristatymą, aptariant jo ankstesnes knygas ir šiomis dienomis Nidos išleistą naują knygą "Runcė ir Dandierinas". Poezijai šį sykį atstovauja jauna poetė Zenta Tenisonaitė, gyvenanti Belgijoje. Meno puslapiuose iliustruoti reportažai apie solistę Romą Mastienę, jos koncerto Los Angelėse proga, ir apie naujausius dail. H. Žmuidzinienės dailės darbus folklorinėmis temomis. Numeryje, kaip visuomet, iliustruotas kronikos skyrius "Veidai ir vaizdai" ir angliškoji dalis, kur paminima Baltijos tautų entantės sukaktis, tęsiama A. Bernoto "Lietuvos istorija pašto ženkluose" ir kt.

The Lithuanian Woman — Lietuvių Moterų Klubų Federacijos Leidinys anglų kalboje; redagavo — **B. Novickis;** bendradarbės — Irena Banaitis, Maria Noreika; iliustratorius — P. Jurkus; spausdino — Tėvų Pranciškonų spaustuvė Brooklyn, N.Y. 1968 m.; 198 pusl.; iliustruota; kaina nepažymėta.

Tik tau ir man — O. B. Audronės poezijos rinkinys; 159 pusl.; spausdino Nida Press, Londone; 1969.

Runcė ir Dandierinas — J. Žmuidzino apsakymų rinkinys; 110 pusl.; Nidos knygų klubo Leidinys Nr. 73, 1969; spausdino Nida Press, 1, Ladbroke Gardens, London, W. 11, Gt. Britain; kaina 3 dol.; viršelis — dail. **H. Žmuidzinienės.**

Pelytė Geležytė ir Lapė Snapė — S. Tomarienės knygelės vaikams; iliustravo pirmąją Viktorija Bimbaitė ir Laima Kirlytė, o antrąją — Nijolė Jatulytė; išleido Tėvai saleziečiai Italijoje; gaunamos pas knygų platintojus.

Tau, Sesute — Gyvenimas, kūryba, prisiminimai — 1969 — P. Lambertas; redagavo — B. Brazdžionis, B. Raila, J. Švaistas, A. Rūta; išleido poeto šeima ir specialus komitetas; vinjetės — P. Jurkaus; spausdino — Tėvų Pranciškonų spaustuvė Brooklyn, N.Y.

Šventadienio Žodis — kun. A. Valiuškos pamokslų rinkinys; viršelis — dr. A. Lipskio; "Tėviškės Aidų" leidinys, Melbourne, Australija, 1968 m.

Lituanus — lietuvių kultūros žurnalas; red. — redaktorių kolektyvas; prenumerata metams — 5 dol.; adresas: Lituanus P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60690, U.S.A. Informacinis mėnesinis leidinys apie lietuvių pasiektus laimėjimus moksle ir mene. Tinkamas užsakyti bibliotekom ir besidomintiems lietuviškais reikalais.

Ateitis — Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys. Vyr. redaktorius Jonas Šoliūnas, administratorius Juozas Polikaitis. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje 5 dol., visur kitur laisvame pasaulyje 3 dol. Susipažinimui prenumerata 3 dol., garbės pren. 10 dol. Spausdina Draugo spaustuvė Chicagoje. Išeina kas mėnuo, išskyrus birželio ir liepos mėn. Red. adr.: 6641 South Albany Ave., Chicago, Ill. 60629.

Laiškai Lietuviams — Tėvų Jezuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Vyr. red. K. Trimakas, S.J. Spausdina Immaculata Press, Putnam, Conn. Prenumerata metams 5 dol. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636, USA.

Moterų Dirva — A.L.R.K. Moterų sąjungos organas. Redaktorė Dale Murray, adresas: 205 Luelde St., South Bend, Ind. 46614, USA. Prenumerata metams 3 dol.

Pasaulio Lietuvis — P.L.B. valdybos leidinys. Redaktorius St. Barzdukas. Prenumerata metams 2 dol. Adresas: 18308 Hiler Ave., Cleveland Ohio, 44119, USA.

Lietuvos Pajūris — Leidžia Kanados Maž. Lietuvos Bičiulių Draugijų Centro Valdyba. Vyr. redaktorius A. Lymantas. Išeina 4 kartus į metus, kaina 2 dol. metams. Redakcijos ir adm. adresas: 5260 — 10th, Montreal 405, P.Q., Canada.

Šaltinis — tikybinės ir tautinės minties žurnalas. Leidėjai: Šv. Kazimiero Sąjunga, redaguoja S. Matulis, MIC, prenumerata metams 2 svr. 15 šil. (2 dol.). Red. ir adm. adresas: 16 Hound Rd., ir adm. adresas: 16 Hound Rd., West Bridgford. Nottingham NG2 6AH, England.

Skautų Aidas — Lietuvių skautų laikraštis. Vyr. red. A. Saulaitis. Prenumerata metams 4 dol., pusei metų 2.50 dol. Adresas: Skautų Aidas, P.O. Box 222, Thompson, Conn. 06277, U. S. A. Spausdina Immaculata Press.

* * *

Garbės prenumeratos

O. Griškelienė, Dearborn Hts, Mich., A. Vitkuvienė, Hartford, Conn.

Žurnalui aukojo

$5.00 — M. Balčiūnienė, Richmond Hill, N.Y.

$2.00 — T. Seliokienė, Waterbury, Conn.

$1.00 — A. Dubickienė, Burlington, Ont., S. Girdauskienė, Chicago, Ill., M. Rudokienė, Delhi, Ontario, O. Simonaitienė, Cicero, Ill.

A. † A. IZABELEI MATUSEVIČIŪTEI,

buvusiai "Moters" redaktorei, visuomenės lėšomis yra statomas paminklas. Aukas prašome siųsti žurnalo vardu —

"Moters" redakcija ir administracija